

SLOVÁ NAŠEJ MATKY

9. „Dokázal silu svojim ramenom, navnivoč obrátil pyšných, pre zmýšľanie ich srdc“.
(Lk 1, 51)

Na dedine žil roľník, ktorý mal nevelký domček a malý kúsok role. Ocitol sa v spore so susedom o medzu. Akú hodnotu mohla mať takáto medza v hornatom kraj? Členovia obecného zastupiteľstva — bolo to pred druhou svetovou vojnou — viedli ho k tomu, aby sa zmieril so susedom. Odpovedal pyšne: „Nepotrebujem vašu radu, mám svojho právneho zástupcu“. A tak sa na ňom plne prejavila pravdivosť príslovia: „Pýcha predchádza pád“. Prišiel nielen o medzu, ale o celú roľu a domček a žil v opustenom dome za dedinou, v pastierni.

Keď sa pýtame na príčinu tohto pádu, odpovie nám dejinná skutočnosť ústami tisícov: pýcha. Pýcha je príčinou nejedného pádu. „Pýcha vzbudzuje odpor u Boha a u ľudí... Prečo si pyšne počína prach a popol?... Počiatkom ľudskej pýchy býva odpad od Boha, lebo srdce jeho odvráť sa od Stvoriteľa; keďže počiatkom každého hriechu je pýcha, kto sa jej pridrižiava, plný je zlodeňných činov a ona ho rozvráti navždy...“ (Ekl 10, 7—15). Preto Všemohúci Pán sveta, ktorý je mocným činiteľom v živote každého, ten skrižil plány už nejedného človeka. A na mnohých sa už splnili slová Panny Márie, vyslovené v chválospeve pri zvestovaní: „Dokázal silu svojim ramenom, navnivoč obrátil pyšných pre zmýšľanie ich srdc“ (Lk 1, 51).

Slová Panny Márie vnášajú mnoho poučenia do nášho života. Ukazujú, že Boh vložil do pýchy už aj trest za ňu, lebo pyšný sa sám tresce svojou pýchou.

Už z Písma svätého poznáme, že pýcha zapríčinila pád a smrť našim prarodičom v raji. Goliáš sa chváľil svojou silou a pastier Dávid ho premohol. Absolón sa chváľil svojimi krásnymi vlasmi a práve tie boli príčinou jeho smrti. Faraón, pyšný na svoju moc, zahynul vo vlnách Červeného mora. Napoleon, „pán sveta“, zomrel opustený na ostrove sv. Heleny. — To všetko je dôkaz slov Panny Márie, ako Boh „navnivoč obrátil pyšných pre zmýšľanie ich srdc“.

Bl. Peter Gonzáles, syn bohatých a vážených rodičov, v meste Astorga
(Pokračovanie na 5. str.)

Krásnobrodská monastierska ikona z r. 1769 od jeromonacha Michala Spalinského, OSBM, po korunovaní. Foto: o. J. Čverčko, údaje o. A. Janočko.

Liturgika — poznaj svoj obrad

SLUŽBA BOŽIA

Služba Božia má tri hlavné časti: 1. Proskomídia, 2. Služba slova, 3. Služba obety (žertvy).

Cieľom **proskomídie** je príprava obetných darov na Službu Božiu chleba a vína. Teda proskomídia je skutočnou časťou Služby Božej.

Preto pred začatím proskomídie, v prvom rade kňaz, ale tiež aj veriaci, sú povinní pripraviť sa na Službu Božiu. Vyžaduje to dôstojnosť Služby Božej — nekrvavej Obety Nového zákona.

(Pokračovanie na 5. str.)

TO VŠETKO SI PRIPOMÍNAME

Ako len beží, ako sa ponáhľa ten čas! Zdá sa nám, že to bolo vlastne len včera, čo sme začali tento rok, čo sme si vytyčovali úlohy, ktoré nás v ňom čakali... A už je tu ôsmy mesiac roka. Mesiac prázdninový, dovolenkový, predškolský, ale aj mesiac, v ktorom si pripomíname významnú udalosť nášho národného i štátneho života — Slovenské národné povstanie.

Mnohí, čo berú do rúk toto číslo nášho mesačníka, si iste spomínajú na časy minulé, keď sa nechýrovalo o tom, čo sa dostáva dnešnému pracujúcemu človekovi. Kdeže ste vtedy mohli vidieť našich kúpeľných mestách pracujúcich? Leñošili si tam tí, čo patrili k vrstve vyvolených. Im patria kaštiele, im zámky, im kúpele. Náš človek sa iba trápil, pasoval s ťažkým životom a neušlo sa ani nemal na to, aby si mohol ísť oddýchnuť. A keby aj bol mal, nebolo pre neho miesta...!

Sú to zaujímavé spojenia, ale opravdivé. Kdeže ste vtedy mohli vidieť v kúpeľoch, v rekreačných zariadeniach ľudí, čo pracujú vo fabrike, v našom modernom socialistickom poľnohospodárstve, v pôda nepatrí už iba jednotlivcom, boháčom, čo na nej nepracovali, iba z nej ťažili, ale patrí na všetkým...!

Veľa, preveľa sa toho zmenilo. Zoberme si len letnú pioniersku rekreáciu našich detí. Veľa uživa jej výhody. V minulosti deti ostávali doma, neraz museli robiť ťažké poľnohospodárske práce o akých sa im dnes už ani len nechýruje. Im patria miesta, ktoré pred rokmi patrili iba „panským dečkám, deťom vyvolených ľudí.

Zmenil sa čas. Zmenil sa k lepšiemu. Stačí sa poobzrieť po kúpeľoch a rekreačných strediskách, ktoré sú o takomto čase plné ľudí. Pozrite sa na ich spoločenské zloženie a zistíte, že sú tam ľudia zo všetkých sfér nášho života. Už naozaj nepatria tieto miesta oddychu iba vrstve vyvolených ľudí. Už naozaj nie sú tu iba tí, čo na to kedysi mali. Dnes je iný čas. Čas, v ktorom si naša socialistická spoločnosť vysoko váži pracujúceho človeka a dáva mu všetky možnosti, aby sa zotavil, nabral nové sily, oddýchol si...!

Ale nielen u nás, lež aj za hranicami našej vlasti trávili a trávajú mnohí svoj oddychový čas. Kto si to v minulosti mohol dovoliť? Ktože mohol v minulosti stráviť svoju dovolenku za hranicami našej vlasti? Zas to bola iba hŕstka vyvolených, kým ostatní ostávali doma a iba snívali o časoch, ktoré sa stali dnes skutočnosťou...!

Lež august, to nie sú iba prázdniny a dovolenky, to je aj veľa práce. Veď prebieha žatva, čas žatvu nášho každodenného chleba. Žatva už nie je u nás iba vecou poľnohospodárov, tých, čo vyslovene pracujú na poli, ale je záležitosťou nás všetkých. Preto mnohí trávajú svoju dovolenku práve v žatevných prácach, pri robote nadmieru dôležitej, veď ide o záchranu každého zrnka, o dorobenie chleba pre celú našu spoločnosť. V Smerniciach plánu rozvoja nášho poľnohospodárstva na roky 1984—1985 sme si vytýčili smelú, ale splniteľnú úlohu: dosiahnuť sebestačnosť v zásobovaní obilninami. Dovoz, na ktorý sme ešte v posledných rokoch odkázaní, nám spôsobuje starosti. Pritom sme presvedčení, že je v našich silách vyprodukovať toľko, aby sme ani zrnko obilia nemuseli doviezť.

Rezervy sú najmä v pôdnom fonde, keď nám musí ísť stále viac o to, aby sa úrodná zem nemeravila na takú, ktorá nerodí chlieb. Aj boj so stratovosťou pri žatve a zvoze obilia zohráva významnú rolu pri záchrane každého zrnka. Záleží na všetkých, kdekoľvek v poľnohospodárstve pracujú, aby nechýbali prísť naozaj ani jednému zrnku nazmar...!

Ale august je u nás hlavne mesiacom významnej udalosti, významnej epopeje v živote našich národov — Slovenského národného povstania. Aj tohto roku si pripomenieme udalosť nadmieru dôležitú, ktorou náš národ dokumentoval, že nemieni žiť v porobe, ale že jeho miesto je v spoločnosti štátu s bratmi Čechmi. Dokumentovalo to aj zloženie účastníkov Slovenského národného povstania, kde medzi príslušníkmi mnohých národností dominovali bratia Česi. Významnú pomoc Slovenskému národnému povstaniu poskytol bratský Sovietsky zväz. Bez jeho pomoci by neboli horeli vatry v našich horách, bez jeho pomoci by neboli mali naši bojovníci dostatok výzbroje a výstroja. Sovietski partizánski velitelia to boli, čo tvorili chrbtovú kosť nášho Povstania.

Nezabúdajme na toto všetko. Keď pôjdeme augustovou prírodou do našich krásnych hôr, vyberieme sa po partizánskych chodníkoch a vzdajme česť tým, ktorí v onom pamätnom auguste roku 1944 bojovali za ten život, ktorý my dnes žijeme. Treba si uvedomiť, že Slovenské národné povstanie bolo to významnou dejinnou udalosťou, ktorá otvorila cestu slávnej Sovietskej armáde, ktorá potom od Bratislavy až po Prahu, v bojoch, ktoré ju stáli nemálo životov a nemálo krvi tých najstatočnejších synov priniesla obom našim bratským národom, túženú slobodu.

August je teda mesiacom, ktorý nám pripomína veľa preveľa významných udalostí, ktorý nám ukazuje na to, čo bolo a povzbudzuje nás, aby sme — s odkazom, ktorý sme v onom pamätnom auguste 1944 dostali — kráčali v ústrety budúcnosti. Tá budúcnosť nie je ľahká. Veď žijeme v časoch, keď sa stále mračí na nebi nad našou planétou. V časoch, keď vinou Západu niet pokojného obdobia, ale ľudstvo so strachom očakáva vývoj budúcich udalostí. Lež už bolo dosť obáv a strachu. Je čas, aby sme si vydýchli, čas, aby sme vstávali do pokojnejších rán a odchádzali spokojní do roboty. Veríme, sme presvedčení, že sa tak stane. Veď sily mieru iste premôžu zlovestný hlas sily vojny, ktoré by neváhali znova vrhnúť ľudstvo do hrozného vojnového nešťastia. Urobme všetko, aby sa to nestalo. Pracujme statočne, dobre vychovávajme svoje detky, buďme takí, ako sa svedčí na tých, ktorí skúsili hrôzy zla a túžia po lepšom živote. A prosíme o to aj Pána Boha!

V rozhodujúcej hodine dejín

Výzva svetovej konferencie „Náboženský predstavitelia za záchranu posvätného daru života pred nukleárnou katastrofou“ (Moskva 10.—14. t. r.) predstaviteľom a veriacim všetkých náboženstiev.

1. Drahí bratia a sestry, obracame sa na vás v rozhodujúcej hodine dejín. Nahromadené sily sú zlovestné. Katastrofa nukleárnej vojny, ktorá môže zničiť ľudstvo a samotný život, vyvstáva pred nami desivejšie ako kedykoľvek predtým.

2. Zišli sme sa z 90 krajín všetkých šiestich kontinentov, zástupcovia budhizmu, kresťanstva, hinduizmu, islamu, jehovizmu, šintoizmu, sikhizmu a zoroastrizmu. Zhrmázdili sme sa v Moskve v dňoch 10.—14. mája 1982 na svetovej konferencii „Náboženský predstavitelia za záchranu posvätného daru života pred nukleárnou katastrofou“.

3. S našou výzvou sa obracame k vám, našim bratom a sestram z všetkých náboženstiev na celom svete, lebo spoločne tvoríme väčšinu obyvateľstva sveta. Ak prijmeme spoločnú morálnu zodpovednosť a budeme pracovať spoločne, môžeme zmeniť beh dejín tým, že budeme apelovať na ľudskosť a na rozhodujúcich predstaviteľov náboženstiev v duchu spoločnej lásky k ľudstvu.

4. Patríme k rozličným náboženským vyznaniam. Priznávame, že nie vždy sme sa usilovali o mier. Viedli sme vás k svojej presvedčeniu a dokonca i vojny v mene náboženstva. Dnes sme sa zhromaždili zoči-voči nukleárnej katastrofe, ktorá hrozí rovnako všetkým ľuďom. Neprišli sme hovoriť o našich rozdieloch, ani preto, aby sme objavili nové spoločné synkretistické náboženstvo. Sme tu preto, lebo cítime spoločné nebezpečenstvo, ktoré hrozí celému ľudstvu a životu. Touto výzvou vo vašom mene apelujeme na svedomie ľudstva.

5. Predstavujeme tu mnoho rôznych kultúrnych, ideologických a politických prúdov. Sú tu muži a ženy zo všetkých spoločenských vrstiev, továrenskí robotníci, predstavitelia vlád, štátnici a politici, chirurgovia a lekári, prosci a výskumníci, vedci, sociálni pracovníci a duchovní. Zhrmázdili sme sa ako veriaci ľudia, ktorých spája spoločný boj za záchranu posvätného daru života pred nukleárnou skazou.

6. Nesnažili sme sa zjednotiť náš svetový názor. Naše názory na realitu sa naďalej líšia. Držíme sa svojich spoločných náboženských presvedčení bez kompromisu. Každý z nás má právo na svoj názor. My sme spoločne vyhlásili, čo je pre nás najcennejšie: život je posvätný dar, o ktorý sa máme starať. Mier je neodmysliteľnou kvalitou života. Mier je proti životu. Láska, spolucitenie a starostlivosť o druhých prináša mier a robí život plnohodnotným. Človek musí držať pravdy a žiť podľa nej. Lož je zlo a máme sa vyvarovať. Nenávisť, agresia a chamtivosť vedú k vojnam a k životu.

7. Ako veriaci sme mali konfliktné názory na oprávnenosť vojny a násilia. Novým faktorom v dnešnom svete — ako v histórii — je skutočnosť, že nukleárna skaza hrozí všetkým ľuďom a vojna by sa mohla skončiť jedine nukleárnou katastrofou. Preto je nám všetkým jasné, že nukleárna vojna nijako nemožno ospravedlniť a ona je v súčasnosti najväčším nebezpečenstvom hroziacim ľudstvu.

8. Na našej konferencii sme si vypočuli mnoho prejavov. Naším nám došli slová pani Mičio Kurokawy z Japonska, ktorá prežila Hirošimu. Hovorila o zážitok vtedy, keď bola v hrobovej dievčiny. Spomínala ohnivú búrku a hroby, ktoré nasledovali, tisíce spálených, smrť aca, ktoré si vyžiadalo ďalšie tisíce, desaťtisíce popálených a ranených, natlačených v nemocnici, kde bolo bať, pach spálených tiel, mäso odpadávajúce z tela. Počúvali sme a potichu plakali v pocite bezradnosti a zúfalstva.

9. Na našej konferencii sme tu hlas zástupcov všetkých i malých národov z nich cítiť neistotu a strach trpiaceho ľudu Angolska, či Zambie, decimovaného barbarskými náboženstvom národa. Mysleli sme na to, ako veľmi by sme sa báli, keby došlo k nukleárnej vojne.

10. Na konferencii z Blízkeho východu hovorili o tom, že sa ich ľudstvo stáva vriacim kotlom. Libanón krváca, jeho jednotu ohrozuje. Palestínsky ľud, zbavený vlastnej krajiny, sa sebaurčeniu a štátnosť, stále trpí. Na okupovaných územiach silne porušované ľudských práv a útlak.

V nebezpečenstve je zvláštne postavenie Jeruzalema, mesta svätého trom náboženstvami a podmienkou mierového života je oslobodenie okupovanej časti mesta.

11. Počúvali sme bratov a sestry z Európy, kolísky modernej civilizácie, ale aj dejiska dvoch svetových vojen v tomto storočí. Jej územie je preplnené nukleárnymi zbraňami a ďalšie sa majú ešte rozmiestniť. Malá iskra v Európe, vyvolaná rozpálenými vášňami, môže spôsobiť požiar, ktorý by rýchlo prerástol v celkovú skazu. Netreba preto divu, že práve národy Európy protestujú v masových demonštráciách nebyvalých rozmerov.

12. Počúvali sme bratov a sestry zo Strednej a Južnej Ameriky, z Afriky a Ázie i zo všetkých častí sveta a všetci žiadali: odstráňte nukleárne zbrane, nastoľte spravodlivosť, rukujte, nezasahujte do cudzích vecí, zriekajte sa vojny a hľadajte mier.

Vyzývame vás, veriaci bratia a sestry z celého sveta, aby ste — ak ste tak ešte neurobili — začali hovoriť, konať a modliť sa, vrúcne, s nádejou a dôverou. Keď sa modlitba veriacich rozklesne nad zemou ako baldachýn, aby ju ochránila pred hroziacou záhubou jadrovej katastrofy. Ten, ktorý je Prameňom a Základom bytia a celého života, iste vyslyší naše modlitby.

Po partizánskych chodníčkoch

Po našich slovenských horách je rozostatých stovky hrobov, stovky pamätníkov, ktoré pripomínajú onú slávnu epopeju nášho ľudu — Slovenské národné povstanie. Tam pod vankúšom čiernej zeme, tam v objatí slovenskej prírody spia svoj večný sen hrdinovia, ktorí položili svoje životy za náš krásny dnešok.

O takomto čase, keď sú prázdniny, keď je čas dovoleniek, keď sa vydávame na potulky za krásami našej drahej vlasti, vyberme sa po partizánskych chodníčkoch, po stopách tých, ktorí v onom pamätnom a slávnom auguste 1944 vytasili svoje zbrane na obranu toho najzávažnejšieho: našej slobody.

Ukážime svojim deťom ich pamätníky, hovorme im o časoch, ktoré nám tieto pamätníky pripomínajú. A nezapadneme im zdôrazniť, že v tomto boji na život a na smrť sa rodil náš krajší dnešok, náš pokojný, mierový život.

Hovorme im, že nebyvalo tak vždy ako je dnes, že nebolo slobody, nebolo voľnosti a preto náš človek povstal so zbraňou v ruke, aby ju vydobyl.

A nezapúdajme, že ani v dnešných časoch neslobodno sa nečinne prizerať na vývoj udalostí vo svete, v ktorom neustáva hrozba strašnej vojny. Preto je potrebné, aby sme stáli v pevných šíkoch bojovníkov za mier, aby sme svoju statickú prácu podporovali mierové a budovateľské snaženia našej spoločnosti. (of)

Obeťou bol arcibiskup

Vo chvíli, keď počas premenenia arcibiskup Oscar Arnulf Romero y Galdamez, arcibiskup San Salvadoru, slúžiaci smútočnú svätú omšu v kaplnke nemocnice v severozápadnom predmestí San Salvadoru, stál, dvíhajúc kalich eucharistickej obety, bol zasiahnutý strelou do prsa, a skonal. Bol pondelok 24. marca 1980. Na západnej polguli bolo 18 hodín 40 minút, v Ríme utorok 1. hodina 40 minút.

Oscar Arnulf Romero sa narodil 15. augusta 1917 — teraz si pripomíname jeho 65. výročie narodenia — v Ciudad Barrios. Študoval na Gregoriánskej univerzite v Ríme a tu bol aj 4. apríla 1942 vysvätený na kňaza. 21. júna 1970 sa stal biskupom a vo februári 1977 arcibiskupom San Salvadoru. Vládnúce kruhy vkladali do nového arcipastiera veľké nádeje, pripravili mu okázalé privítanie a výhody, no touto „misou šošovice“ si ho nezískali. Ostať aj naďalej zástancom biednych a prenasledovaných. Nebojovne vystupoval na ich obranu a ešte aj deň pred svojou smrťou v nedefnej kázni vo svojom katedrálnom chráme hovoril o Božom prikázani „Nezabíjaš“, keď sa dozvedel správy o ďalších mŕtvych pri „pacifikácii“, ktorú robilo vojsko. Obrátil sa na armádu s výzvou, aby nevykonávali rozkazy, ktoré sa protivia Božím právam, a aby si uvedomili, že všetci ľudia sú ich blížnym, ich bratmi.

Týmto si privolať na svoju hlavu hnev vládnúcich kruhov a jeho osud bol naplnený.

Na pohreb arcibiskupa Romero v nedeľu 30. marca prišli delegácie duchovenstva a organizácií z viacerých krajín Latinskej Ameriky, z Európy a iných kontinentov. Pred

pohrebom odd'ely vojska a policie zablokovali cesty vedúce do hlavného mesta, aby znemožnili roľníkom, robotníkom a mládeži vzdať poslednú poctu vynikajúcemu bojovníkovi za slobodu krajiny a práva jej ľudu.

Pri pohrebných obradoch došlo k prudkej streľbe pred sansalvaderskou katedrálou. To vyvolalo paňiku medzi zástupmi, ktorých počet pred katedrálou sa odhadoval na sto tisíc. Na meste zahynulo asi 15 osôb. Súčasne na viacerých miestach v strede mesta vybuchli časované náložie. Bomba vybuchla aj pred svätyniou. Prestrašení zhromaždení sa pokúsili zachrániť v katedrále. No hoci sa streľba podchvíľou opakovala, veriaci si svojho arcibiskupa odprevadili na poslednej ceste a pochovali. V jeho osobe si však aj naďalej uctievať svojho neohrozeného zástancu proti zvoli a násilliu, bojovníka za lepšie sociálne pomery a bratstvo medzi ľuďmi všetkých povolání a názorov v zmysle prikázania lásky k blížnemu.

Keď si dnes pripomíname nedožitú 65. narodeninu arcibiskupa O. A. Romera, vzdávame hold jeho pamiatke, ktorá ostala svieža a živá v jeho ľude i v ľude celej Latinskej Ameriky. (čk)

SVÄTÝ MESIACA

PIMEN VEĽKÝ

Pimena poznala nielen celú egyptskú púšť, ale široko-ďaleko na celom okolí. V dieť ho videl len málokto a známy bol len svojím menom a povestou veľkého pustovníka. Jeho meno šírili pustovníci a mnísi, ktorí sa brodili všetkými púšťami a všetkými cestami rímskeho impéria.

Raz do Pimenovho kláštora, ktorý stál uprostred púšte, prišli poslovia kniežata tej provincie. Knieža prosil, aby ho Pimen prijal, lebo chce vidieť veľkého pustovníka. Pimen zosmutnel. Bol už starý, celý svoj vek utekal od sveta, a teraz ho znovu chcú vťahnúť do sveta. Znepokojovali ho myšlienky. Keď k nemu začnú prichádzať veľmožovia, za nimi pôjdu iní ľudia, vnesú do jeho života nepokoj. Tak dlho bojoval sám so sebou, dokiaľ dosiahol vysoký stupeň pokory, skromnosti v sebe samom, a teraz môže znovu padnúť do siete pýohy. Pimen dal odpoveď poslom: knieža neprijme.

— Za moje hriechy som nehodný vidieť Božieho človeka, — povedal knieža, keď počul odpoveď Pimena. Avšak vidieť starca chcel. Preto dal uväzniť syna Pimenovej sestry v nádeji, že stavec príde prosiť za synovca. Ale stavec nešiel. Nešiel ani vtedy, keď o to prišla prosiť jeho sestra. Keď sa o tom do počul knieža, povedal:

— Keď mi stavec napíše aspoň list, prepustím jeho synovca.

Pimena presviedčali, aby aspoň list napísal, aby knieža synovca prepustil na slobodu, ale on nechcel písať. Až po akomsi čase napísal:

— Prikáž dobre a spravodlivo vyšetriť previnenie uväzneného junáka. A keď niečo vykonal, za čo je trest smrti, nech zomrie, aby dočasnou smrťou unikol večným mukám. A keď je nevinný, potrestaj ho podľa zákona a prepust.

Po tomto liste Pimen zanechal svoj kláštor. Utekal od ľudu. Odišiel do púšte. Tam žil do staroby. Stal sa otcom všetkých pustovníkov.

K Pimenovi čas od času vždy prišlo niekoľko pustovníkov, aby sa poradili. Raz Pimen im rozprával túto udalosť:

Cisár Teodózius Mlačší prechádzal našim krajom. Uv del chatre akéhosi pustovníka. Zoblíkol zo seba plášť a ako obyčajný vojak vošiel do chatre. Pustovník nepoznala cisára.

Rozprávali a pritom cisár sa pozeral po chatre. Bola celkom prázdna, len na stene visel košík a v ňom trochu suchého chleba.

— Daj m', oťče, trochu niečo zjesť, — poprosil cisár.

Stavec vzal, položil do misy trochu soli a kus chleba a začal sa modliť. Potom ponúkol cisára chlebom, sám tiež trochu jedol. Potom priniesol čerstvej vody v hrnčeku a dal sa cisárovi napiť.

— A ty v eš, kto som ja? — spýtal sa cisár.

— Nevie, pane, — odpovedal pustovník, — Pán Boh ňa pozná.

— Ja som cisár Teodózius.

Stavec vstal a uklonil sa cisárovi.

— Hovorím ti pravdu, — začal cisár, — ja som cisár a potravu mám vždy veľa, avšak nikdy som tak s chuťou nejedol chlieb a nepil vodu ako u teba.

— My, pustovníci, jeme vždy po modlitbe a poňak — odpovedal pustovník, — preto hocj je chudobná avšak nám chuti. A vy vo vašich paláčoch jete bez litby, s prázdnyimi rečami a prejavmi, a tak vaša nemá požehnanie.

Počúvajúc pustovníci sa pozreli jeden na druhého, deli, že tým pustovníkom bol sám Pimen, avšak zo snostj hovoril tak, ako by sa to stalo s cudzím pustovníkom.

Prichádzali k Pimenovi nielen noví, začínajúci pustovníci, ale aj takí, ktorí zostarli v púšti a odnášali odpovede, ktoré zoľfachovali ich duše. A niektorí z odpovede Pimena zapisovali do kníh, aby ostali ďalším koloniam.

Raz dali Pimenovi otázku:

— Keď vidím hriech môjho brata, mám ho zakryť?

— Keď zakryjeme hriechy bratov, aj Boh zakryje

— odpovedal Pimen.

A jeden z bratov sa ozval:

— Oťče, ja som smutný a chcem odtiaľ odísť.

— A prečo chceš odísť? — spýtal sa Pimen.

— Počujem zlé slová o jednom z bratov, ktorý tu

a sa pohoršujem, — odpovedal ten brat.

— To, nie je pravda, čo si počul, — odpovedal st

— Ne, oťče, je to pravda, lebo ten, ktorý mi to poved

je človek spravodlivý — tvrdil brat.

— Nie je spravodlivým človekom ten, ktorý ti to poved

dal, lebo keby bol pravdivý, toto by ti nebol hovoril,

keď si sám nevidel, never to, čo si počul, — odpove

stavec.

— Ale, oťče, ja som sám na svoje oči videl ako hr

— povedal brat.

Keď to stavec počul, pozrel na zem, vzal zo zeme

prášok a povedal bratovi:

— Čo je to?

— Zrno piesku, — odpovedal brat.

Vtedy stavec pozrel hore a ukázal na hradu:

— A to je čo? — spýtal sa.

— Hrada, — odpovedal brat.

— Uvedom si vo svojom srdci, že tvoje hriechy sú

hrada a hriechy brata, o ktorom hovoríš, ako to z

piesku. Vtedy nebudeš smutný, ani sa nebudeš pohorš

— poučil stavec Pimen brata pustovníka.

Otec Anuvus raz dal Pimenovi túto otázku:

— Čo by si povedal Bohu, keby si videl páchajú

hriech a by si ho neprezradil?

— Povedal by som Bohu: Pane, Ty si prikázal: v

najprv brvno zo svojho oka a potom môžeš vybrať tr

z oka tvojho brata, — a ja som dodržal Tvoje slova,

odpovedal Pimen.

Iný brat sa obrátil na Pimena:

— Ja som, oťče, fažko zhrešil, a chcem sa tri roky ka

Vystačia tri roky?

— Veľa, — odpovedal Pimen.

— Vtedy prikážeš, aby som sa kajal jeden rok? — p

sa brat ďalej.

— Veľa, — znovu odpovedal Pimen.

Iní bratia, ktorí počúvali rozhovor, povedali:

— Kajaj sa treba za štyr' desať dní.

— Veľa, — povedal znovu stavec a dodal: — Ja si

lím, že keď sa človek kaja z celého srdca a rozhodne

sľúbi viac nehrešit', vtedy za tri dni Boh prijme jeho

kánie.

— Ako má žiť človek? — spýtal sa ďalší brat.

— Človek má tak žiť, aby celý život nebol ničim in

ako slúžením Pánu Bohu.

Iný sa spýtal:

— Ako sa mám vyvarovať pokušení?

— Keď kotol, nahrievaný zospodu, vrie, — odpove

stavec, — nesmie sa ho dotknúť ani mucha, ani nič iné,

keď vychladne, sadajú naň muchy a padá doň všelij

hmyz. Tak je to aj s človekom, ktorý sa celým srdc

oddáva duchovným veciam. Nepriateľ nesmie pristúpiť

nemu a premôcť ho, A k takému, ktorý žije v nečinn

lenivosti, ľahko pristupuje a premáha ho ako chce.

Ďalší sa spýtal:

— Ako sa pozbavím zlých myšlienok?

— Táto vec je podobná človekovi, ktorý po svojom

(Pokračovanie na 16. str.)

Už v Starom zákone Pán Boh prostredníctvom Mojžiša vyžiadal od starozákonného kňazstva — služobníkov samého Boha — čisťotu a svätosť. Tým viac sa toto vzťahuje na kňazstvo Nového zákona, ktoré prináša nekrvavú obeť Tela a Krvi Ježiša Krista. Kňaz je povinný pristúpiť k slúženiu Služby Božej s patričným sústredením a prípravou. Tu znovu pripomínam, že sa to týka aj veriacich. Už sv. apoštol Pavol napomínal všetkých kresťanov, aby na Službu Božiu sa patrične pripravili duševne: „Nech sa teda každý najsamprv skúma a tak nech je z toho Chleba a pije z toho kalicha. Lebo kto [z neho] je a pije, súd si je a pije, ak nerozlišuje Telo [Pánovo].“ (1 Kor 11, 28—29). Toto sa týka kňaza, i veriacich.

Duševná príprava kňaza v prvom rade je v tom, aby bol v stave milosti posväcujúcej. To znamená, aby nemal ťažký hriech na duši. Pretože sme všetci ľudia hriešni, kňaz vzbudzuje v sebe dokonalú ľútosť kajúcnyimi modlitbami.

Teda kňaz stojí pred ikonostasom a po „počiatku zvyčajnom“ (Blaosloven Boh náš... až po Otče náš vrátane) modlí sa tri kajúcne tropáre, ktoré svojím obsahom sa veľmi hodia, aby pripravili kňaza na dôstojné slúženie. Slová týchto tropárov pripomínajú kňazovi, že aj on pred Bohom je hriešnym a potrebuje Božie milosrdenstvo. Preto kňaz pred ikonostasom ticho sa modlí kajúcne tropáre. Tieto modlitby — tropáre naši veriaci vedia naspamäť, preto i pre ich duševnú prípravu by veľmi poslúžilo, ak by aj oni ich spolu s kňazom, alebo sami, keď vojdú do chrámu, sa pomodlili.

„Pomiluj nas, Hospodi, pomiluj nas; vsjakoho bo otvita nedoumijušče, siju ti molitvu jako Vladyci hrišniiji prinosim: pomiluj nas.

Slava: Hospodi, pomiluj nas, na Ťa bo upovachom, ne prohňivajsja na ny tlo, niže pomjani bezzakonij našych, no prizri i nyňi jako miloserdn, i izbať ny ot vrah našych: Ty bo jesi Boh naš, i my Iudije Tvoji, vsji dila ruku Tvojeju, i imja Tvoje prizyvajem.

I nyňi: Mloserdija dveri otverzi nam, blahoslovennaja Bohorodice, nadľakšijisja na Ťa da ne pohibnem, no da izbavimsja Toboju ot bid: Ty bo jesi spasenije roda christijansjkaho.“

Potom kňaz pristúpi ku Kristovej ikone, pobožká ju a modlí sa:

„Prečistomu obrazu Tvojemu poklaňajemsja, blahyj, prosjašče proščenija vrehrišenij našych, Christe Bože: voleju bo blahovolil jesi; plot'ju vzyti na krest, da izbať ši, jaže sozdať jesi, ot raboty vražija. Tim blahodarstvenno vspejem Ti: radosti ispolnil jesi vsja, Spase naš, prišedjy spasti mir.“

Teraz kňaz sa pokloní pred cárskymi dvermi (k Eucharistii), pobožká ikonu Bohorodičky, pričom modlí sa tropár:

„Mloserdija sušči istočnik, milosti spodobi nas, Bohorodice, prizri na Iudi mrišivšyja, javi, jako prisno, silu tvoju: na Ťa bo upovajušče, radujisja, vo pjem ti, jako inohda Havriil, bezplotnych archistrat'ch.

Potom sa kňaz postaví pred cárske dvere, nakloní hlavu a modlí sa modlitbu:

„Hospodi, nizposli ruku Tvoju s vysoty svjataho žilišča Tvojeho, i ukripi nja v predležaščuju službu Tvoju: da neosuždenno predstanu strašnomu prestolu Tvojemu, i bezkrovnoje svjaščennodijstvije soveršu. Jako Tvoja jest sila v viki v kov. Amiñ.

Táto posledná prípravná modlitba „Hospodi, nizposli ruku Tvoju...“ je najstaršou z modlitieb kňaza pred Službou Božou a tiež najdôležitejšou. V nej kňaz prosí Božie požehnanie na slúženie Služby Božej.

Teda vidíme, ako sa kňaz má duševne pripraviť, keď chce slúžiť Službu Božiu. Avšak nielen kňaz. Z modlitieb vidíme, že kňaz vyslovuje pred Bohom ľútosť za svoje hriechy, previnenia, ale i za hriechy ľudí — veriacich a prosí od Boha odpustenie.

Tiež vidíme, že kňaz stojí pred Bohom v nádeji na Božie milosrdenstvo, majúť pred sebou „žriedlo milosrdenstva“ — Prečistú Pannu Máriu, ktorá môže hriešnikom otvoriť „dvere milosrdenstva“ a zachrániť ich od zahynutia.

A prejavom lásky k Bohu — je bozkanie ikon Spasiteľa a Bohorodičky.

Tým všetkým je vykonaný prejav kajúcni, dokonalej ľútosť a plnej lásky.

v Španielsku, bol výchovou vedený k duchovnému stavu. Stal sa kňazom, ale bol veľmi svetského zmysľan'a. Už v mladom veku dosiahol vysoké cirkevné hodnosti.

Čo sa však stalo? V príprave na uvedenie do úradu kapitulného vikára, z márnivosti sa posadil na krásne ozdobeného koňa a šiel mestom, pyšne sa obzerajúc. Ľud sa mu koril a volal na slávu. Naraz sa kôň vzopál a zhodil ho na zem. Ocitol sa vo vode a blate. A ľudia sa nahlas smiali, zatiaľ čo on, pyšný, bezmocne sa váľal v blate.

Boh však jeho pýchu obrátil k dobremu. Poznal pomýlenosť svojho života a zvolal: „Keď sa mi svet v tento deň, ktorý som mu slúžil, posmieva, i ja chcem odvrátiť od neho svoju tvár a užij svoj život spasiteľnejšie“. Vzdal sa hodnosti, odišiel do ústrania a vstúpil do rádu dominikánov. Stal sa horlivým kazateľom a spovedníkom.

„Boh sa pyšným protiví, ale pokorným dáva milosť“ (1 Pt 5, 5). Tieto slová nás nútia k tomu, aby sme prv, než chceme niečo podniknúť, preskúmali, či to nemotivuje pýcha. To by bol počiatok konca našich zámerov. Je to počiatok všetkého zlého. Pamätajme, že Pán Boh rozptyľuje zmysľanie pyšných srdc, ale pokorných požehnáva a zjednocuje svojou milujúcou láskou.

František Dancák

NAD MODLITBOU SV. RUŽENCA

ÚVOD

Z apoštolskej exhortácie O mariánskom kulte, ktorú vydal pápež Pavol VI. na Hromn'ce 2. februára 1974, sa dozvedáme, že po Druhom vatikánskom koncile treba príviesť do nového rozmachu i úctu k Panne Márii — v liturgii i mimo nej. Pri konci sa dosť naširoko zaoberá modlitbou sv. ruženca, a obnovou tejto modlitby, ktorá je „súhrnom celého Evanjelia“ (Pius XII.). A to všetko na slávu Boha Otca i Syna i Svätého Ducha.

Druhý vatikánsky koncil sa priamo nezapodieval ružencom. Nepriamo o ňom sa zmienil vo vieroučnej konštitúcii Svetlo národov. Hovoriac o úcte k Panne Márii, vraví, aby mali veriaci „vo veľkej vážnosti mariánske pobožnosti a nábožné úkony, ktoré v priebehu vekov odporúčal Učiteľský úrad Cirkvi...“ (Svetlo národov, 67). Pápež Pavol VI. citujúc tento bod konštitúcie hovorí, že pod mariánskymi pobožnosťami myslel tu koncil predovšetkým na ruženec a chcel takto zaň oduševniť veriacich. „Táto modlitbu odporúčali Naši predchodcovia s tou najväčšou horlivosťou a starostlivosťou. Opätovne odporúčali veriacim, aby sa ruženec často modľovali. Vysvetľovali jeho významnú povahu. Okrem toho uznali ho za vhodný na rozvíjanie kontemplatívnej modlitby, modlitby chvály a zároveň prosby. Napokon vynášali jeho osobitný význam a veľkú účinnosť pre rozvíjanie kresťanského života a apoštolskej horlivosti...“ (O mariánskom kulte, 42).

Počiatok modlitby sv. ruženca položili naši východní pustovníci. Keď

odriekali svoje modlitby, aby vedeli ich výpočet, spočatku si ukladali drobné kamienky za každý Otčenáš alebo Bohorodička Panna. Potom namiesto kamienkov si navliekali na nif zrnká ovocia, čo bolo praktickejšie, čo nazvali „čotkami — zrnkami“. Takéto „čotky“ nosili pustovníci pripnuté k pásu a taktó je to na Východe aj teraz. V západnom obrade k týmto prevzatým „čotkám“ dodali k modlitbe „Bohorodička Panna“ tajomstvá zo života Panny Márie a taktó vznikol terajší ruženec.

Ruženec už od svojho počatku bol litaniou modlitbou, teda takou, pri ktorej sa jednotlivé modlitby pravidelne opakujú. Mnohým sa preto zdá, že takýto spôsob modlitby je monotónny a nudný. Opakované činy patria však k životu práve tak, ako jednorazové. Ľudské srdce po celý život bije stále v tom istom rytme, a beda, keby tomu tak nebolo. Rovnako je to s dýchaním, jedením, prácou a spánkom. Opakovanie má preto veľký význam i v duchovnom živote. A čo sa týka opakovania jednotlivých modlitieb sv. ruženca, veľký nemecký katolícky spisovateľ Romano Guardini o tom povedal: „Opakovanie je tu iba vonkajšou formou. Má za cieľ iba napomáhať vnútorný pohyb duše pri modlitbe, ktorá sa tým stáva vždy pokojnejšou a plnšou“.

Podľa tradície modlitba sv. ruženca sa skladá z viacerých častí vzájomne spätých a organicky súvisiacich. „Skladá sa z kontemplácie viacerých tajomstiev spásy, v duchovnom spojení s Máriou; tieto tajomstvá sú múdro zadené do troch skupín, ktorým sa pripomína radosť z príchodu Mesiáša, spásanosné utrpenie Kristovo a sláva Vzkriesenia, ktorá zaplavuje cirkev“ (O mariánskom kulte, 49). Poznáme preto ruženec radosný, bolestný a slávnostný — o ktorých budeme rozjímať na stránkach nášho časopisu.

Nech toto rozjímanie o jednotlivých tajomstvách sv. ruženca privedie nás k hlbšiemu poznaniu právd našej viery podľa sv. evanjelia. Tak, ako sa o tom vvslovil blahej pamäti pápež Pavol VI. vo svojej prvej encyklike o ruženci roku 1966: „Ruženec, to je Kristus videný očami Panny Márie!“

František Dancák

RADOSTNÝ RUŽENEC

1. Ježiš, ktorého si, Panna, z Ducha svätého počala.

Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou, medzi твоjím potomstvom a jej potomstvom, ono ti rozšliape hlavu a ty mu zraniš päť“ (Gn 3, 15). Tieto Stvoriteľove slová, ktoré zazneli po páde našich prarodičov v rajskej záhrade, sú prejavom lásky Božej, ktorá prísľubuje žene víťazstvo nad diabľom, skrze jej potomka, skrze Mesiáša.

Žena, o ktorej je tu reč, je sice Eva, lež v plnom zmysle je to tá, čo porodila Krista, nášho Vykupiteľa. Kedy sa to stalo? Sv. apoštol Pavol o tom píše: „Keď však prišla plnosť času, Boh poslal svojho Syna, zrodeného zo ženy a poddaného zákonu, aby vykúpil tých, čo boli pod

Teraz kňaz hovorí: „Bože, buď milostivý mne hriešnemu vchádza do svätyně.“

A tu chceme poukázať na to, že aj veriaci sú povinní sa dušne pripraviť. Tie modlitby sú modlitbami kňaza za seba a za veriacich. Majú sa k nim zapojiť aj veriaci. Hoci tichou modlitbou tropárov „Pomiluj nas, Hospodi, pomiluj nas...“, ktoré tak všetci vedia naspamäť, alebo aspoň krátkou modlitbou pokračujúc „Bože, buď milostivý mne hriešnemu!“

Táto duševná príprava je veľmi dôležitá. Dáva nám pocit, že my nejdeme do chrámu niečo splniť, ako inú povinnosť, či príkaz, ale chceme priniesť Bohu obeť za svoje hriechy a svoju spásu. Tento pocit nás povznesie do výsosti a my vtedy naozaj budeme účastníkmi Služby Božej.

A ešte poznámka: Kňaz bozká ikony na ikonostase. Pre veriacich v chráme obrade má stáť na stole, pred ikonostasom tiež ikona — a veriaci, keď vchádzajú do chrámu, ju pobozkajú a tak idú na svoje miesto. Aj toto je prejav lásky k Bohu, a keď ešte k tomu dodáme slová: „Bože, buď milostivý mne hriešnemu!“ — je to prejav dokonalej ľútosti, ktorá nás očisťuje od hriechov. Preto je veľmi nesprávne, kde takú ikonu odložili a jej sa nedotýkajú.

(Niekto povie: Toto všetko je skutočne krásne a veľkolepé a sväté, ale náš kňaz toto nerobí. Odpovedáme: naši kňazi sú zanepřípráveni viac Službami Božími, ponáhľajú sa, preto neraz všetky prípravné modlitby konajú idúc do chrámu. Ponáhľajú sa, aby načas začali a skončili Službu Božiu, lebo ich veriaci čakajú aj na druhej dedine. Avšak, keď kňaz má byť povinný presne podľa predpisu, ako je ukázané, duševne pripraví Službu Božiu seba a veriacich.)

Keď kňaz vojde do svätyně, oblieka sa do kňazského rúcha. Obliekaní každej časti rúcha kňaz recituje modlitbu. Tieto modlitby sú zo slov prorokov, zo žalmov alebo iných miest Svätého písma. Potom kňaz umýva ruky, pričom tiež hovorí modlitbu zo Svätého písma. Umývanie rúk pred Službou Božou spomína sa v najstarších liturgických dokumentoch a je od apoštolských čias. Nie je to preto, aby si kňaz umyl zašpinené ruky, pretože kňaz je povinný vojsť do chrámu s čistými rukami, ale je to „symbolom“, ktorým sa máme očistiť od hriechov a previnení, pretože ruky sú symbolom našich skutkov, a keď ich umývame, chceme predstaviť čistotu a nepoškrvenosť našich skutkov“ — objasňuje akt umývania rúk pred Službou Božou sv. Cyril Jeruzalemský, patriarcha (†386). V časoch sv. Jána Zlatoústeho (†407) pred chrámi bola nádoba s vodou, aby všetci veriaci mohli umyť svoje ruky pred vstupom do chrámu. Teraz to robí kňaz i za veriacich.

Tak pristupuje kňaz k žertveníku, aby vykonal proskomídie.

Názov proskomídie pochádza od gréckeho slova „proskomídie“, čo znamená „prinášam“, „obetujem“. Teda — **proskomídie** je prinášanie darov, chleba a vína, — ktoré neskôr v Službe Božej kňaz premieňa na Telo a Krv Ježiša Krista.

Proskomídiu slúži sám kňaz, a to ticho, pri bočnom oltári žertveníku (stole predloženia).

Svojím počiatkom proskomídie siahajú do apoštolských čias, keď sa organická súčasť pôvodnej Služby Božej. Chlieb a víno prinášajú veriaci ako obetné dary, nad ktorými kňaz v modlitbe požiada Boha, aby dary prijal a poželhal darujúcich. Neskôr modlitba proskomídie sa vyvinula a spresnila na terajší stav.

My tu nebudeme presne opisovať ani rozvoj proskomídie, ale jej chod. Ukážeme len na dôležitejšie údaje, ktoré majú v očiach aj veriaci.

Celá príprava obetných darov — chleba a vína — má svoj vodný základ. Modlitby väčšinou zo žalmov a proroka Izaiáša. Symboly proskomídie predstavujú narodenie Kristovo a skrytý Ježiš Kristus v Nazarete až do Jeho verejného vystúpenia, ktorým nesprávne vysvetľovali proskomídiu ako tajomnú duševnú žertvu Ježiša Krista na kríži).

Obetnými darmi sú chlieb a víno.

Pôvodne sa užíval čistý chlieb, upečený na vode s troškou kvasený. Teda, obyčajný domáci chlieb. Bolo dobré, ak to bola kvalitná múka pšeničná. A naši predkovia používali obyčajný

ci chlieb, aký mali. Samozrejme, v našich časoch máme
dok dobrej kvalitnej múky, preto sa vyžaduje, aby múka
pšeničná, dobrej akosti.

o má byť čisté, prírodné, z viniča, bez primiešania cukru,
iných chemikálií.

ktorých farnostiach aj teraz sa zachoval veľmi krásny prvokresťanský
obyčaj našich predkov, že pr. násali do chrámu svoju múku alebo h
prosforu a tiež víno, čisté, prírodné, zo svojej vinice, aby tento ich dar
použil ako dary na prinášanie žertvy.

predkov a radi prinášali na Službu Božiu prosforu a víno, aby obeta
zákona sa prinášala z ich darov. Dávno to bol obyčajný domáci chlieb
pekej múky, akú mali, a tiež obyčajné prírodné víno z vinohradu, bez
cukru. Také dary prinášali prví kresťania a v životopise pápeža sv.
Veľkého — Teológa (590—604) čítame, že aj jemu na pápežskú
Božiu akási žena priniesla prosforu, akú sama upiekla, a víno. —
píšeme nie preto, že kňaz to teraz potrebuje. Veď teraz máme aj pre-
múku a víno, tiež každý náš chrám teraz má peniaze, n'e ako dáv-
naši veriaci sú zámožní, — ale píšeme to preto, aby sme poznali a udr-
tradičiu našich predkov, ktorá nie je ničím iným ako veľkým preja-
k Bohu Aký to krásny pocit: „Dnes bola Služba Božia z môjho
Pane Bože, požehnaj našu úrodu a daj nám zdravie, aby sme z plodov
mohli v pokoji žiť“. Tak hovorili naši predkovia.

chlebíky — zvané prosfora — ktoré kňaz používa v Službe Božej,
sa takto: čistá pšeničná múka sa zamiesi s droždím rozpusteným vo
dodá sa trošku soli a po vykysnutí urobja sa malé chlebíky a sa upečú.

prosforu kňaz vyrezáva častice a kladie ich na diskos. Do
nalieva víno a trošku vody. Voda sa dolieva do vína preto,
no rozpustené vo vode použil Ježiš Kristus pri Poslednej ve-
(Izraeliti nepili čisté víno) a tejto obyčaje sa pridržovali
ali a ich nástupcovia. Víno a voda tiež na Službe Božej sym-
jú krv a vodu, ktorá vytekla z Ježišovho boku, keď po-
ký stotník prebodol Ježišov bok.

modlitbách proskomídie kňaz spomína najprv Prečistú Pan-
riju, prosiac, aby na jej orodovanie Pán Boh prijal túto obe-
svoj nebeský žertveník. Potom kňaz spomína anjelov, pro-
apostolov, Otcov a svätých biskupov, mučeníkov, divo-
cov, — spomína osoby živé, potom zosnulé a nakoniec seba

ed prikryje čašu a diskos, okiadza predložené dary. Kadidlo
to je symbol ľudskej úcty k Bohu so želaním dosiahnuť vy-
nie modlitieb. Je to symbolická prosba, aby Boh prijal ľud-
betu a zhladal na tých, ktorí ju prinášajú. Okiadzanie tiež
realizuje dary troch mudrcov z Východu, ktoré priniesli na-
nému Ježišovi, a to zlato, kadidlo a myrhu.

raz kňaz hovorí modlitbu obetovania — najdôležitejšiu časť
mídie:

Bože náš, ty si poslal nebeský chlieb, pokrm celému
nášho Pána a Boha, Ježiša Krista, Spasiteľa a Vykupiteľa,
ročinca, ktorý nás požehnáva a posväcuje. Ty sám + po-
tieto dary a prijmi ich na svoj nebeský oltár. Rozpomeň
ký a láskavý, na tých, ktorí ti ich priniesli, ako aj na
za ktorých ti ich priniesli; a nás zachovaj čistých pri slú-
vojich božských sviatosti; lebo sväté a velebené je tvoje
žené a veľkolepé meno Otca i Syna i Svätého Ducha te-
žďycky i na veky vekov. Amen.“

o modlitba je centrom a jadrom celej proskomídie, lebo tu
predkladá Bohu sväté dary a prosí, aby boli prijaté. V mod-
sa spomínajú aj tí, ktorí „priniesli“ dary obetovania, ale aj
akých sú prinesené a obetované“ tie dary. Teraz to ozna-
tých, ktorí dali na Službu Božiu a tých, za ktorých sa
Božia slúži.

kňaz okiadza žertveník, oltár, ikonostas a veriacich,
sa modlí žalm pokánia: „Pomiluj mja Bože...“ Tento
je vonkajším prejavom želania, aby Boh prijal Obetu Služ-
Bože, odpustil hriechy a posvätil tých, ktorí sa zúčastňujú
Božej. V Starom zákone nad Svjataja Svjatych v svä-
vznášal jasný oblak, čo bolo viditeľným znakom prítom-
Boha v jeruzalemskom chráme. Obrad okiadzania chrámu
najším symbolom Božej prítomnosti v našich chrámoch.

Zákom, a aby sme mohli dostať
právo synovstva“ (Gal 4, 4—5).

Pr'ebch zvestovania narodenia
Spasiteľa sveta z Márie Panny nám
sv. evanjelista Lukáš opísal takto: „V
šiestom mesiaci“ — teda po zvestova-
ní narodenia sv. Jána Krstiteľa, Pá-
novho Predchodcu — „noslal Boh an-
jela Gabriela do galilejského mesta,
ktoré sa volalo Nazaret, k Panne, za-
snúbenej mužovi, z rodu Dáv'dovho,
menom Jozefovi. A meno Panny bolo
Mária. A keď k nej anjel vstúpil,
povedal: „Zdravas, milosti plná, Pán
s tebou, požehnaná si medzi ženami“
(Lk 1, 26—28).

Mária, ktorá žila v ústraní a ti-
chosti, a ktorá nebola zvyknutá na
takéto vznešené návštevy, sa zarazi-
la nad slovami anjela a rozmýšľala
nad nimi vo svojom srdci. Anjel jej
preto ďalej vysvetľuje príčinu svojho
prichodu: „Neboj sa, Mária, lebo si
našla milosť u Boha! Hľa, počneš v
žv'ote a porodíš Syna a nazveš ho
menom Ježiš! On bude veľký a Synom
Najvyššieho sa bude volať. Pán Boh
odovzdá mu trón jeho otca Dávida.
A kraľovať bude nad rodom Jakubo-
vým naveky a jeho Kráľovstvom nebu-
de konca“ (Lk 1, 30—32).

Mária, keď od anjela počula, že sa
má stať matkou, sa pýta: „Ako sa to
stane? Veď ja muža nepoznám“ (Lk
1, 34)! Anjel jej vysvetľuje, že tu
bude pôsobiť Božia sila, u ktorého
nič nie je nemožné: „Duch Svätý zo-
stúpi na teba a moc Najvyššieho ťa
zatieni, a preto aj to Sväté, čo sa z
teba narodí, Synom Božím sa bude
volať“ (Lk 1, 35). A ako príklad uvá-
dza: „Hľa, Alžbeta, tvoja príbuzná,
tiež počala syna vo svojej starobe a
je už v šiestom mesiaci tá, ktorú
nazývali neplodnou. Lebo u Boha ni-
jaká vec nie je nemožná“ (Lk 1, 36—
37). Mária vidiac v tom vôľu Najvyš-
šieho, pokorne sa sklonila pred je-
ho Majestátom a povedala: „Hľa, slu-
žobnica Pána, nech sa mi stane podľa
tvojho slova“ (Lk 1, 38).

Boh si pre svojho Syna a Vykupi-
teľa sveta vyvolil za Matku — Má-
riu, pannu z Nazareta. Mária sa tak-
to stala spoluúčastníčkou na diele
spásy ľudskeho pokolen'a, prisľube-
ného ešte v raji. Ako veľmi záležalo
preto na jej súhlase. Boh sa pýta
svojho stvorenia, a čaká odpoveď,
súhlas. Mohol jej to prikázať. Chce
to však dobrovoľne. A Mária prijíma
toto vyvolenie a v hlbokkej pokore sa
skláňa pred jeho vôľou.

Pokora Panny Márie pred Božou
vôľou bola práve tou čnosťou, pre
ktorú si ju vyvolil za Matku svojho
Syna. Svätí Otcovia a Učítelia Cirkvi
jednoznačne učia, že Panna Mária
vedľa lesku ustavičného panenstva a
najdokonalejšej čistoty obrátila na
seba pozornosť práve svojou hlbokou
pokorou. Sv. Bernard o nej napísal:
„Mária, keby si nebola bývala poní-
žená, Duch Svätý by nebol zostúpil
na teba a nebola by si stala matkou.“

Pokora je preto i pre nás podsta-
ným predpokladom, podmienkou, ak
chceme od Boha dostať milosť, lebo
ona nás uschopňuje k prijatiu Božích
darov. „O koľko si väčší, o toľko sa
uponižuj vo všetkom a budeš milý
Bohu,“ povedal starozákonný múdry

Sirach (3, 20). A Panna Mária čím viac poznávala, ako ju Boh vyvýšil nad všetkých, o to viac sa snažila byť pokornou služobnicou.

„Pokora je začiatok zbožného života, podpora všetkých čností a poistenie duše, ktorá sa chce páčiť Bohu“ (sv. Cyrán). Učme sa teda od Panny Márie túto čnosť pokory, aby bola našim sprievodcom na životnej ceste — a volajme k nej slovami tajomstva: „Prečistá Panna Mária, ktorá si počala z Ducha Svätého, daj, aby sme boli pokorní“.

František Dancák

ŠTÁTIE HLAVY SV. JÁNA KRSTITEĽA

Spasiteľ v podobenstve o nájomníkoch vinice hovorí o sluchoch, ktorých vinohradníci pochytili a zbili, usmrtili alebo ukameňovali. Takto urobili i s vlastným synom hospodára (Mt 21, 33—39).

Keď na dnešný deň čítame z evanjelia veľmi smutnú časť zo života sv. Jána Krstiteľa, už vieme, že to bol aj on jeden z tých, ktorí boli zabíjajúci vo vinici. Aj samotní farizeji a veľkňazi, keď si vypočuli toto podobenstvo, zbadali, že o nich hovorí a preto chceli Ježiša zajať (Mt 21, 45—46).

Svätý Ján Krstiteľ, posledný prorok a predchodca Ježiša Krista, žil zbožným životom. Bol to muž, ktorý viedol anjelský život svojimi skutkami i slovami. Sám Ježiš Kristus o ňom povedal: „Veru, hovorím vám, nepovstal medzi narodenými zo žien väčší ako Ján Krstiteľ...“ (Mt 11, 11). Teraz ten zbožný a spravodlivý muž bol vydaný na obeť. Prečo? Pretože povedal pravdu. Krv nevinného bola preliata, lebo jeho slová boli ostré pre Herodiádu. Nenávist sa pomstila pravde. Táto preliata krv bola však impulzom pre mnohých, aby s odhodlaním povedali pravdu. Prorok zomrel, ale smrťou dáva príklad mučeníctva.

Svätý Ján Krstiteľ svojou smrťou zasvietil mnohým na cestu Kristovu, aby po nej kráčali. Že to nebola a nikdy nebude ľahká, napomína nás aj sám Spasiteľ a tiež svojich apoštolov: „Blažení ste, keď vás budú pre mňa potupovať a prenasledovať a všetko zle na vás nepravdivo hovoriť... tak totiž prenasledovali prorokov, ktorí boli pred vami“ (Mt 5, 11—12). A tieto slová sa presne splnili. Po zoslaní Ducha Svätého rozšírili sa učeníci po celom svete, aby hlásali evanjelium. Stretávajú sa tu s pohanským i židovským národom. S hrdosťou srdca i s telesnými, zmyslovými predstavami života. Boli to ľudia, ktorí si vytvorili vlastných telesných, pohanských bôžikov, aby sa im klaňali, ale boli tu i ľudia, ktorí úzkoprsne dodržiavali literu židovského zákona. Ľahko sa dá pochopiť, že keď sa tu objavili apoštoli a začali kázať o pravdom Bohu, ktorý je duch a ktorého treba uctievať duchom a pravdou, stretli sa tu s odporom. Nové Kristovo učenie bolo v rozpore s ich doterajšími zvyklosťami a spôsobom života.

Toto spôsobilo, že povstalo veľké prenasledovanie kresťanov. To, čo urobil Herodes s Jánom Krstiteľom, to

Po okadení chrámu kňaz pristupuje k prestolu a začína druhú časť Služby Božej: Služba slova.

(Poznámka: Neraz vidíme, že naši veriaci sa prichádzajú s poľstím, keď už slúži proskomídiu, a tiež i na „Svätý Bože“, ba i na „Iže Chervil“. Týmto kňaz je nesústreďený na modlitby Služby Božej. Preto nechodte, spovedajte vtedy, keď kňaz už začal slúžiť proskomídiu a tiež počas Služby Božej. Kňaz má určitý čas pre spovedanie a veriaci sa majú snažiť ten čas dožiť. — Tiež kurátori a kostolníci už nech neobracajú sa na kňaza s osobnými vecami, keď už sa začali obliekať do kňazského rúcha a potom slúžia proskomídiu.)

Bludné nauky v prvých storočiach kresťanstva

Okrem pohanských nepriateľov Cirkvi prvých storočí veľkú trpela od nepriateľov vnútorných, bludárov, pomýlených kresťanov. Bludári nielen nepočúvali Cirkev, ale sa snažili aj ostatných kresťanov viesť do svojho bludu. Existoval celý rad bludárov, ktoré trvali dlhšie alebo kratšie, avšak v každom prípade prinášali Cirkvi veľkú duševnú škodu.

Na Východe vznikol celý rad bludov o osobe Krista a Ducha Svätého, — na Západe o Cirkvi a stave človeka.

(Bludné učenie sa nazývalo herézou (od gréckeho slova: herezizis). Bludár — heretik chcel ostať v Cirkvi, avšak neuznával niektoré pravdy viery).

V prvých storočiach kresťanstva boli tieto bludy:

1. Judaizmus: — židokresťania chceli popri kresťanskej náuke si podržať aj starozákonné predpisy, a niektorí chceli, aby kresťania z pohánov boli prinútení dodržiavať ceremoniálny židovský zákon.

Apoštolský koncil túto otázku vyriešil, avšak judaizmus v prvých storočiach sa udržal až do 5. storočia.

2. Chiliasmus: — niektorí kresťania mýlne a nesprávne vysvetľovali slová Krista a apoštolov a očakávali, ako Židia, tuzemskému Kristovo Kráľovstvo, ktoré malo trvať 1000 rokov. Ťažké trpeli kresťania počas prenasledovania len živili túto nádej, takže aj medzi biskupmi niektorí boli chiliasti. Na konci prenasledovania Cirkvi tento blud zanikol, avšak v stredoveku znovu ožil a žije aj teraz v rôznych sektách.

3. Gnosticizmus — (gnosis — poznanie), si pripisoval vyššie poznanie, než aké dáva Božie zjavenie. Gnosticizmus znížil úroveň boženského zjavenia na úroveň filozofie. Gnosticci vyhadzovali veľkú časť Svätého písma, ktoré sa im nepáčilo a popierali ich inšpiráciu. Preto Cirkev zostavila presný „kánón“ inšpirovaných kníh, v ktorých boli jasne podané neporušené zjavené pravdy a ktoré tvoria Sväté písmo Starého a Nového zákona.

4. Manicheizmus — (založený Maniom, +276). Manichejci chceli byť v Cirkvi akousi vyššou triedou. Manicheizmus sa udržal do stredoveku v sekte albigenov. Manicheizmus — to je forma perzského gnosticizmu. Zakladateľ tohto bludu Mani zavrhla všetky knihy Starého zákona, väčšiu časť aj z Nového zákona nahradil ich apokryfmi. Učenie manicheizmu pod rozličnými menami zachovalo sa až do stredoveku.

5. Novacianizmus — po smrti pápeža Fabiána (+250) bol zvolený kňaz Kornélius (251—253). V prenasledovaniach kresťanov bolo veľa mučeníkov z kresťanov, avšak boli i takí kresťania, ktorí zo strachu pred utrpeniami odpadli od Cirkvi a keď prenasledovanie prestalo, znovu sa prihlásili do Cirkvi. Pápež Kornélius ich prijal a bol k nim zhovievavý. Kresťania, nespokojní s týmto zhovievavým postojom pápeža ku kajúcnikom, pod vedením ctibažného rímskeho kňaza Novaciána, vystúpili proti pápežovi a nedovoľovali znovu prijať odpadlíkov i na smrteľnej pokáňaní. Avšak pápež zastával správny názor, že Cirkev musí byť s ľudskou krehkosťou a slabosťou, preto nemá znemožniť ľahkým návrat. Na to novaciáni zvolili protipápeža v osobe Novaciána, ktorý sa uchádzal o uznanie u afrických biskupov, ktorí ho odmietli. Tento blud potom učil, že Cirkev sa skladá

svätých, a kto sa dopustí akéhokoľvek hriechu, musí byť z Cirkvi vylúčený, lebo Cirkev vraj nemá moci im odpustiť. Tento blud sa udržal až do 7. storočia.

6. Montanisti — Montanus z Frýgie okolo roku 16 domáhal sa plného zrieknutia sa sveta. Hlásal skorý príchod Svätého Ducha. Vyzval kresťanov, aby všetko zanechali, zhromaždili sa vo Frýgii a tam dočkali príchod Svätého Ducha. Kresťanskú mravouku odmietali ako veľmi miernu. To, čo Kristus len radil, povýšili na zákon. Učenému kňazovi Tertuliánovi sa zapáčila ich prísna mravouka a jeho vstupom do nej sekta veľa získala, takže Cirkev musela zviest veľký boj, aby sektu premohla. Montanizmus úplne zanikol až v 7. storočí.

Niet divu, že vidíme toľko rôznych bludov v prvokresťanských stáročiach. Vtedy sa Sväté písmo len ručne opisovalo, exemplárov bolo málo. Boli horliví kresťania, ktorí si mýlne vysvetľovali Sväté písmo a následkom toho učili bludy. Kvôli náprave týchto bludárov vystúpili obrancovia viery, zjavili sa spisy kresťanských spisovateľov, ktorých sme už spomínali, ktorí poukázali na omyly a bludy a podávali správne učenie Cirkvi.

(Niečo podobné vidíme aj teraz, keď rôzne sekty, pretože nepoznajú Sväté písmo alebo ho nesprávne vykladajú, hlásajú bludy. Veľa nepoctivých ľudí to využíva, zvädzajú dôverčivých ľudí a privádzajú ich do rôznych nešťastí, ako neraz o tom čítame v novinách).

Vnútroň život Cirkvi prvokresťanských čias

(Organizácia, biskupi, kňazstvo, chrámy a bohoslužby, sviatosti, sviatky).

Od samého počiatku správa Cirkvi bola jedine v rukách apoštolov. Apoštoli v rozličných obciach vkladáním rúk (ordinácia, vysvätenie) ustanovili si svojich zástupcov, biskupov, teda, od počiatku prenášali úradnú moc, ktorú dostali od Ježiša Krista, na ďalších.

Organizáciu Cirkvi dal Ježiš Kristus. Už od samého počiatku bol rozdiel medzi biskupom, kňazom a laikom. V treťom storočí vidíme aj nižšie stupne: subdiakoni, akolyti (posluhovači), lektori (kantori). Diakonisy (diakonky) boli priberané ako pomocníčky pri krste žien a pre obsluhu a pomoc chorým.

Biskupov na počiatku ustanovovali len apoštoli. Po apoštolskej epoche biskup bol volený biskupmi tej-ktorej provincie. Na voľbe sa zúčastnil aj ľud, ktorý dával svedectvo o živote voleného.

(Čítaj životopis: Alexander Uhliar).

Hlavou biskupov jedného kraja bol metropolita, neskôr metropoliti boli podriadení patriarchom.

Patriarcha bol v Ríme, Alexandrii a Antiochii. Neskôr k nim ešte pripočítali ako patriarchov biskupa jeruzalemského a konštantinopolského (carihradského).

Všetci biskupi, metropoliti a patriarchovia mali svoje centrum v biskupovi rímskom, uznávali jeho primát nielen cti (honoris) ale i právomoci (jurisdictionis). Toto je založené na tom, že správou Cirkvi Ježiš Kristus poveril apoštola Petra (Mt 16, 18; Jn 1, 42; Lk 22, 31). Pretože apoštol Peter zomrel ako rímsky biskup, jeho nástupcovia vždy chránili prvenstvo rímskeho biskupa v celej Cirkvi. Pre ťažké okolnosti prvých troch storočí pápežský primát sa nemohol jasne prejavíť. Predsa je viac prípadov, ktoré dokazujú, že primát rímskeho biskupa uznávali všetci biskupi. (Dôkazy toho sú v životopisoch pápeža sv. Klementa (+100), biskupa sv. Cypriána (+258), biskupa sv. Ireneja +202) a iných.

V dôležitých otázkach biskupi sa radili s kňazstvom, alebo radili sa biskupi jednej provincie. Boli to tzv. miestne snemy. Po vyhlásení slobody Cirkvi (r. 313) v najdôležitejších otázkach schádzali sa na poradu biskupi celej Cirkvi, vydávali zákony pre celú Cirkev a vyhlasovali pravdy viery (dogmy). Tieto zhromaždenia biskupov Cirkvi sa nazývali v š e o b e c n ý m i k o n c i l m i.

sa stalo s mnohými tisícmi kresťanov. Spôsob ich mučenia bol bez hraníc, ba predbiehali sa v mučení. Toto všetko bolo len preto, že povedali pravdu.

Svätý Justin, mučeník, pred pohanským miestodržiteľom Rustikom povedal: „Dlhý čas, avšak darmo, som hľadal pravdu u pohanských filozofov. Konečne som ju našiel v kresťanstve a našiel som tú drahocennú perlu“. „Človeče — nahneval sa Rustikus, — ty si vážiš a vyznávaš Kristovu vieru?“ Na to sv. Justin povedal: „Nebol by som filozofom, keby mi pravda, ktorá pochádza od kohokoľvek, nebola vítaná“.

Životy svätých čítame s veľkou úctou. Obdivujeme ich vieru v Boha a vytrvalosť v mučení. Modlime sa, aby človek jeden k druhému našiel viac porozumenia a láskavosti, aby sme boli bližšie ku Kristovi, a počúvali Kristov hlas a jeho náuku: „Každý kto je priateľom pravdy, počúva môj hlas“ (Jn 18, 37).

Pavol Dancák

POCHLEBOVAČI

Mišo žil so svojou ženou Julkou, v ošarpanom biednom domčeku. Celý život navštevoval krčmu, utrácal v nej peniaze. Svoj plat prepil. Žil z toho, čo zarobila manželka na družstve. Z jeho peňazí šlo na živobytie iba to, čo mu manželka v jeho opilsti vytiahla potajomky z vrečka. Zato v krčme miňal rád, bol štedrý k svojim kamarátom, ktorí ho za to chválili, ako len mohli. Pochlebovali mu, aký je múdry, šikovný. Nadávali na jeho manželku. Líčili mu, ako ho okráda, za nič ho nemá, sledí za ním, akú hanbu mu robí, keď za ním chodí do krčmy.

— Navlas všetko tak, ako hovoríte, — ozval sa Mišo — čudujem sa, že tak dobre poznáte mňa i moju starú.

Obrátil sa ku krčmárovi a rečie:

— Fľašu vodky, ale tej lepšej, drahšej, nech vedia moji kamaráti, že si ich vážim.

Jeho spoločníci pri stole len na to čakali. Pohládky sa dvíhali, štrngalo sa, pilo, veď Mišo platil. Tak to šlo až do záverečnej. Potom ich krčmár rázne poslal domov. Mišovi kamaráti sa tackali, no jednako ešte vládali odísť domov. Najhoršie to bolo s Mišom. Nohy už nevládali, hlava sa s ním krátila, padal. Jeho priatelia si to nevšimli. Vypili a viac sa o neho nestarali.

Mišo vyšiel na ulicu, kde ho ovanul svieži vzduch, ale síl mu nepribudlo. Neustále tratil rovnováhu, vždy mu hrozilo padnutie. Chytil sa ohrád a tak pomaly išiel. Jeho dom bol na druhej strane. Musel prejsť cez ulicu. Prechádzal neisto. Bol práve uprostred cesty, keď šlo auto a zatrúbilo na neho. Mišo ukázal rukou, aby ho obšlo. Keď prešiel na druhú stranu, síly ho celkom opustili, zrútil sa na zem a zaspal.

Julka ho čakala s teplou večerou, aby nebolo zle, až sa vrátil. Ale neveracal sa a ona posediačky si zdriemla. Naraz ju zobudil brechtot psa. V sporáku vyhaslo a manžela nebolo.

Vyjde von a Mišo leží na zemi bez seba. Poobzerala sa po okolitých domoch, či sa ešte dakde nesvieti. Všade bola tma. Sama ho nevládala prinesť domov. Zobudila suseda Jurka, ktorý so synom jej pomohol muža doniesť domov.

Keď Mišo raňajkoval, žena mu povedala:

— Počkaj, počkaj, budú ťa vši zrať, až sa ja pominiem.

— Ha, ha, ha, — rozrehtal sa Mišo — to mi povie zlodejka, čo ma okráda o peniaze. Mala si počuť večer, ako o mne zmyšľajú moji kamaráti. To sú chlapi, ale ty? Fúj, — a odpľul si.

— Ja ti beriem peniaze, aby si mal čo jesť, čo si obliecť. A zato ma biješ, tľičeš. Oni ti pochlebojú a zato ich opíjaš.

— Každému, čo si zaslúži, — vyhlásil sebedovome Mišo.

Večer sa znova dostavil do krčmy, kde ho pochlebovači hrozne ľutovali, že ho manželka nechala ležať na ulici. Keby mu vraj bola žena, ako sa patrí, bola by ho vyhľadala hneď večer a nebola by ho tam nechala na hanbu do noci. Mišo sa im odmenil niekoľkými fľašami.

Blížila sa zima. Bolo treba porušiť na uhlie i na teplejšie šaty. Bol deň výplaty. Julka sa bála, že Mišo zide z autobusu a pôjde do blízkej krčmy, kde mánie s priateľmi všetko do haliera. Šla mu v ústrety, aby mu v tom zabránila. Ale čakali ho i priatelia. Vyzerali, kedy pride, tešili sa na bohatú korisť. Len čo vystúpil z autobusu, žena ho chytila pod pazuchu a ľahala ho domov slovami.

— Mišo, peniaze treba na uhlie, tebe na zimník, pod domov.

Mišo zbadal prateľov pri krčme, oči mu zažiarili hnevom, vytrhol sa jej a rozohnal sa pästou. Ona však preskočila priekopu, aby sa vyhla jeho rane. To ho ešte väčšmi rozčertilo, chcel preskočiť tiež a ženu zmlátiť. Potkol sa, padol a zlomil si nohu. Odviezli ho do nemocnice, kde mu dali nohu do sadry, požičali mu barly a poslali domov.

Miša tiahlo do krčmy. Len čo mohol chodiť, zašiel tam operujúca sa o barlu. Peniaze nemal, tie mu vzala manželka. Krčmár mu ochotne dal na úver, lebo Mišo z každej výplaty najprv vyrovnal dlh. Teraz mali pochlebovači spústu žalôb proti Julke. Vraj ona zavinila zlomeninu. Čo by sa jej bolo stalo, keby jej bol dal jednu pochrbit. Iste by ju tak nebolelo, ako jeho teraz bolí noha. Nadávali jej do bezohľadných, nemilosrdných. Statočná žena by to vraj svojmu manželovi nespravila.

Mišo vykupoval hanu svojej ženy fľašami. Sľúbil im, že len čo sa mu noha vylieči, vezme ju nakrátko. A ozaj vzal. Utrácal nielen tie peniaze, ktoré sám zarobil, ale bitkou a šikanovaním vyzmýkal od nej peniaze, ktoré ona v družstve zarobila a narával, hrešil, rozbíjal taniere, poháre, okná. Neodvážila sa skôr ľahnúť spať, kým on neusnul, lebo jej vytráľal, že ju zabije. Konečne vyčerpaním námahou, bitkou, zlym zaobchádzaním a inými útrapami dostala silný zápal pľúc, ktorému podľahla. Mišo to sprvoti vzal ako oslobodenie.

Duchovenstvo bolo volené zo starších kresťanov, ktorí boli do rého mravu, vedeli Sväté písmo a svojimi znalosťami vynikali nad ostatnými. Duchovenstvo bolo ženaté. Avšak oženit sa mohol každý kandidát kňazstva len pred vysviackou. Kto už bol vysvätený, nemohol sa oženit. Ak sa oženil, stal sa laikom. Prvotná Cirkev nepoznala celibát (bezženstvo kňaza), hoci boli klerici, ktorí dobrovoľne žili v bezženstve. — Duchovenstvo biskupi sa živili spočiatku z vlastného majetku a z práce svojich rúk podľa príkladu apoštola Pavla. Pritom dostávali výpomoc od veriacich.

Biskupi mali byť vždy neženatí alebo vdovci, ale dejiny uvádzajú aj prípady ženatých biskupov, ktorí pri vysviacke pristúpili k zdržanlivosti, niekedy ich manželky vstúpili do kláštora.

Majetok Cirkvi tvorili dary veriacich a ponechávanie majetku bezdetnými veriacimi pre Cirkev. Cirkevný majetok sa používal na živobytie biskupa, duchovenstva, na potreby bohoslužieb a výpomoc pre chudobných veriacich.

Chrám a bohoslužby

Po zoslaní Svätého Ducha apoštoli mali svoje bohoslužby v kromných domoch, kde slúžili Službu Božiu, ktorú ustanovil Ježiš Kristus pri Poslednej večeri a prikázal ju prinášať na pamiatku jeho umučenia. Aj v poapoštolských časoch bohoslužby sa konali v súkromných domoch. Avšak už na počiatku 2. storočia kresťania budujú svoje chrámy, hoci počas prenasledovania boli ničené a vtedy sa bohoslužby konali v lese, na poli, v katakombách. Vo výročia smrti mučeníkov Služba Božia sa konala na hrobe mučeníka. Len čo trochu prestalo prenasledovanie, kresťania stavali svoje chrámy.

Pôvodne Služba Božia vyzerala takto: spev žalmov a čítanie niektorých častí zo Svätého písma, poučenie (ako objasnenie prečítaného), potom biskup (kňaz) sa modlil nad chlebom a vínom (zmiešaným s vodou), to bola premena chleba a vína na Telo a Krv Pánovu, — potom povedal slová vďaka (Eucharistia) a diakoni dávali sv. prijímanie prítomným.

Toto bol základ Služby Božej všade rovnaký, avšak v niektorých provinciách v niektorých modlitbách boli odlišnosti, následkom čoho vyvinuli sa rôzne Liturgie, ktoré nachádzame v štvrtom storočí. Bohoslužobnou rečou bola reč grécka.

Sv. prijímanie sa dávalo takto: veriaci dostávali sv. prijímanie na dľaň pravej ruky. Sv. Cyril Jeruzalemský (+386) o tomto píše takto: „Pri prijímaní podložte ľavú ruku pod ruku pravú, aby jej slúžila ako prestol, pretože má prijať Veľkého Kráľa. Keď ste prijali Telo Pánovo na holú dľaň, povedzte: „Amen“ a dbajte, aby ani najmenšia čiastka nepadla na zem. Svätú Krv prijímajte z čaše. Veriaci vždy prijímali pod oboma spôsobmi. Dňom Služby Božej bola nedeľa, avšak boli aj Liturgie v iné dni.

V prvotnej Cirkvi bolo sedem sviatostí, ako je to aj teraz.

Na počiatku krst sa dával ihneď po prihláske do Cirkvi deťom a starším. Neskôr najprv bola príprava ku krstu, a to poučením. Kandidáti krstu sa nazývali katechumenmi (ohlašenými). Krstili sa dvakrát do roka: na sviatok Vzkriesenia a na Zoslanie Svätého Ducha, neskôr ešte na sviatok Narodenia Kristovho a Bohozjavenia, preto v tieto sviatky aj teraz spievame na Službe Božej na mieste „Svätý Bože“ — „Jelicy vo Christa krestistesja...“ Krst sa konal tak, že krsteného tri razy ponorili do vody v rieke, potoku, jazere, či mori. Krstil biskup, kňaz, diakon, v potrebe aj laik. Niektorí z „ohlašených“ odkladali krst na staršie roky alebo až na smrteľnú posteľ, čo Cirkev neschvaľovala. Po krste sa ihneď dávalo aj myropomazanie (birmovanie).

(V treťom storočí nastal spor o platnosti krstu vysluženého bludárom (heretikom). Po krste bludári sa navracali do Cirkvi a nastala otázka, či majú byť znovu pokrstení, alebo krst udelený bludárom je platný. Vtedajší veľký učenci — Tertulian a sv. Cyprián — zaujali stanovisko, že krst, udelený heretikom je neplatný. Spor vyriešil pápež Štefan (r. 256), ktorý zakázal pod trestom vylúčenia z Cirkvi opakovanie krstu: „Nihil innovetur, nisi quod traditum est“.

Staréj Cirkvi bolo dvojaké pokánie (spoveď), tajné a verejné. Verejne sa kajali len z troch hriechov: modloslužby, vraždy a zločinov, keď boli verejne spáchané. Pokánia boli prísne a trvali aj niekoľko rokov.

Uctievanie — od samého počiatku sa uzatváralo pred tvárou

SVÄTÉ PÍSMO O BOHU

Anjeli

Keď vieme, že jestvujú anjeli, vieme zo zjavenia Božieho. Sväté písmo o stvorení anjelov (v Prvej knihe Pôvodu) výslovne nepraví, ale veľmi často spomína anjelov, ktorí vykonávajú rôzne úlohy, ktoré im Boh zveril.

Slovo „anjel“ (z gréčtiny „angelos“ — posol, vyslanec) je meno, ktoré znamená, že anjeli vykonávajú posolstvá k ľuďom. Sväté písmo opisuje veľmi mnoho prípadov, keď ich Boh použil, aby prejavil ľuďom svoju vôľu. „Či nie sú všetci služobníkmi Božimi, ktorým Boh zveruje úlohy pre dobro tých, čo majú dostať spasť?“ (Hebr. 1, 14).

Tak anjeli sa ukázali Abrahámovi, Jakubovi (Pôv. 28, 12), prorokovi Izaiášovi (6, 2), Ezechielovi (1, 4—28), Danielovi (7, 10).

V novom Zákone archanjel Gabriel sa zjavil Zachariášovi (Lk 1, 11), Prečistej Panne Márii (Lk 1, 26), — anjel sa zjavil vo sne Jozefovi (Mt 1, 20), anjeli slúžili Kristovi v púšti, keď sa postil (Mt 4, 11). Ježiš Kristus často hovoril o anjeloch (Mt 18, 10; 22, 30; 26, 53; Mk 12, 25; 13, 32; Lk 16, 22; Jn 1, 51). Anjel posilňoval Ježiša v Olivovej záhrade v utrpení (Lk 22, 43), — anjeli zvestovali vzkriesenie Ježiša Krista (Mt 28, 5; Mk 16, 5; Lk 24, 4 n), — anjeli sa zjavili, keď sa Kristus vznášal do neba (Sk 1, 10).

Zjavil sa anjel apoštolovi Petrovi (Sk 12, 7—11), apoštolovi Pavlovi (Sk 27, 28). Apoštol Pavol často hovorí o anjeloch a uvádza, že boli stvorení Bohom (Kol 1, 16). Tiež apoštol Ján v Zjavení často hovorí o anjeloch.

Všetci svätí Otcovia jednomyseľne učili, že anjeli sú stvorení Bohom. Sv. Gregor Veľký (+606) pápež, hovorí: „Jestvovanie anjelov a archanjelov dosvedčuje takmer každá stránka Svätého písma“.

V Svätom písme sú uvädené aj mená niektorých anjelov. Tak napr. mladého Tobiaša ochraňuje anjel Rafael, jeden zo siedmich, ktorí stoja pred Pánom. (Rafael zn. „Liek Boží“). Iný anjel sa nazýva Michael (Dan 10, 13, 21; Zjav 12, 7). Mi-cha-el zn. „Kto ako Boh?“. Tretí Gabriel (Dan 8, 16; 9, 21; Lk 1, 19, 26). Gabriel — zn. Božia sila. Bol poverený zvestovať svetu vtelenie Syna Božieho a vykúpenie ľudstva. Zachariášovi ohlásil narodenie predchodcu Pánovho — sv. Jána Krstiteľa, Panne Márii doniesol posolstvo, že sa má stať Božou Matkou. Tiež hovoril v sne ku sv. Jozefovi.

Anjelov je veľké množstvo. O tom učí Sväté písmo a ústne podanie.

Kniha Svätého písma Jób (25, 3) hovorí: „A či možno spočítať jeho vojská?“. Prorok Daniel videl vo zvláštnom videní Boha na tróne a ako tisícky tisícov anjelov mu slúžia a desaťtisíckrát stotisícov stálo pred Ním“ (Dan 7, 10).

V Novom zákone Pán Ježiš riekol apoštolovi Petrovi: „Alebo sa nazdávaš, že nemôžem požiadať svojho Otca, ktorý by mi hneď dal na pomoc viac ako dvanásť plukov anjelov?“ (Mt 26, 53). A sv. apoštol Ján píše: „V tej chvíli som uzel okolo trónu množstvo anjelov a počul ich hlas. Bolo ich počtom na desaťtisíce desaťtisícov a na tisíce tisícov a volali mohutným hlasom. Hoden je Baránok, ktorý bol zabitý, prijat moc, bohatstvo, múdrosť, vládu, česť, slávu a dobrorečenie“ Zj 5, 11—12). Tiež apoštol Pavol hovorí o veľa tisícoch anjelov (Hebr 12, 22).

Svätí Otcovia tiež učia o veľkom počte anjelov.

Nik ho nebude napomínať, pýtať od neho peniaze, vytýkať mu ošranosť. Bude mu sveta žiť so svojimi priateľmi.

V takej nálade raz pil so svojimi priateľmi. Tí ho vychvaľovali a na nebohú nadávali. Mišo im platil, súhlasil s nimi. Dotiahli to ako obyčajne do záverečnej. Potom sa rozišli. Bola zima, tuho a mrazilo. Mišo sa tackal a došiel až po prah vlastného domu. Spadol a usnul. A bol by usnul naveky, keby sa sused nebol vrátil autom. Zsvietil na dvore a zbadal Miša. Bežal k nemu, našiel mu vo vrecku kľúč od domu, otvoril. Vtiahol ho dnu a položil na diván.

Keď sa Mišo ráno zobudil, bola zima, triasol sa a bol hladný. Ale už nebolo ženy, čo by mu zakúpila, raňajky uvarila a pripravila obed do práce. Skrsla v ňom myšlienka: Čo teraz? Zhrozil sa jej. Prišiel mu na um slová nebohej Julky: Budú (a vši žrať, až sa ja pomniem. Uvedomil si ich pravdivosť. Zrazu mu bolo jasné, že to zapríčinili pochlebovači od pohárika. Rozzúrnil sa a reval:

— Klamári, zloději, vrahovia! Pripravili ma o všetko, i o manželku! Tak pochodí každý, kto verí pochlebovačom pri pohárikú.

Dr. Ján Bubán

Z KREŠŤANSKÉHO SVETA

● Svätý Otec Ján Pavol II. prijal skupiny onkológov z rozličných krajín, ktorí mali v Ríme svoje sympóziom. Pripomenul im, aby nehladeli na chorého človeka len ako na lekársky prípad, ale ako na trpiaceho bližného.

● 72-ročná zakladateľka spoločnosti sestier blíženskej lásky odpovedala na otázky novinárov v juhoafrickom meste Madrase. Žiadala ich, aby písali tak, aby svojimi článkami širili životný optimizmus. Matka Tereza apelovala na novinárov, aby sa nezahňali za senzáciami, ale ukazovali život taký, aký je v skutočnosti. Ukazujte to, čo je dobré, užťachtile, aby ste povzbudili čitateľov k nasledovaniu, vyhlásila.

● Bond Islet v Kanade je jedna z najsivejších farností sveta. Už 37 rokov tu pôsobí P. Guy Rousselière. A domorodci ho majú radi. Žije striedmo, nezahňa sa za pozemskými statkami, nie je malomeštiakom. Chodí pešo, nemá auto, nemá vlnu, akú majú mnohí tí, čo sa správajú povýšenecky a tvrdia o sebe, že sú chudobní. Sú to India, ktorým je neznáma chudoba ducha, tá prostá skromnosť Ježišových učeníkov. Aj kňaz z Bond Islet, z najsivejšej farnosti sveta, je taký. Nemá rád veľa slov, lebo vie, že frázami sa svet neuzdraví. Má rád činy. Celkom tak ako jeho cirkev, ku ktorej sa hlási a ktorá si je vedomá skutočnosť, že svet ju dnes potrebuje viac ako kedykoľvek inokedy.

● Bolzanovu cenu za filozofiu v sume 25 tisíc švajčiarskych frankov udelili v Münsteri žijúcemu katolíckemu filozofovi dr. Josephovi Pieperovi.

● V júni sa má začať vo Vatikáne so stavbou protiatómového krytu, v ktorom by v prípade nebezpečenstva umiestnili 70 tisíc drahocenných rukopisov a 8 tisíc prvotlačí Vatikánskej knižnice.

● Eubľanská teologická fakulta usporiadala po Veľkej noci tradičný teologický deň. Tentoraz ho venovali novému cirkevnému zákonníku, o ktorom hovorili členovia komisie, ktorá ho zostavovala.

● Pravdepodobne v súčasnosti najstaršou rehoľničkou na svete je Andrea Bezegová zo spoločnosti sestier de Notre Dame, ktorá žije v kláštore v juhoslovanskej Ilýrskej Bystrici.

● Osservatore Romano prinieslo správu o tohtoročnom tradičnom Štúdiom týždni, ktorý sa konal v talianskom Spolete. Venovali ho príspevku slovanských národov k európskej civilizácii. Viacerí prednášatelia hodnotili dielo svätých solúnskych bratov a ich veľký význam nielen pre kristianizáciu, ale aj pre kultúru Európy. Autor článku v Osservatore Romano na záver dodáva, že je takmer hriechom, ak sa venovalo tomuto dielu doteraz málo pozornosti. Povýšenie sv. Cyrila a Metoda na spolupatrónov Európy označuje ako satisfakciu a veľký počín, na ktorý sa už dávno čakalo. Prednášky, ktoré na Štúdiom týždni odzneli, mali vysokú úroveň a viaceré z nich sa zjavili aj v tlači.

● V záverečnom štád'ne je natáčanie o Matke Tereze z Kalkaty, zakladateľke Zhromaždenia misionárov lásky. Film natáča jedna z televíznych staníc Juhoslávie v koprodukcii s talianskou spoločnosťou. Záverečné scény filmu sa natáčali v strednej Macedónii (dnešné Albánsko), kde sa Matka Tereza narodila pred 72 rokmi. Keď mala 18 rokov, opustila rodičovský dom a celý svoj život zasvätila chudobným, umierajúcim a všetkým, ktorí potrebujú pomoc.

NAŠI JUBILANTI

V tomto mesiaci si svoje životné a kňazské jubileá pripomínajú vď. otcovia: Ján Valko — 60 r. od narodenia (19. 8.), Vincent Hajdu — 70 rokov od narodenia, (26. 8.), a Peter Priputen — 50 rokov od ordinácie (28. 8.).

V týchto dňoch vyšiel tlačou Biblický katechizmus pre gréckokatolíkov, a to zvlášť v slovenčine a zvlášť v ukrajinčine. Objednať si ich môžete len na svojom farskom úrade. Veriaci z Čiech a Moravy na Gréckokatolíckom ordinariáte, 080 01 Prešov, ul. SRR 8. Pri objednávke uveďte, v akej reči má Vám byť katechizmus poslaný. Cena Kčs 42.—.

Dňa 18. mája t. r. v Bardejovských Kápeľoch konala sa porada gr.-kat. kňazov dekanátu okr. Bardejov, na ktorom bol prítomný aj najp. ordinár Mons. Ján Hirka. Po pracovnej porade prezreli si potom spoločne stálu expozíciu ikon a Múzeum židovskej architektúry, ktoré sa rozkladá v krásnej prírode kápeľov.

Anjelov delíme na z b o r y preto, že Sväté písmo uvádza nielen názvy anjelských zborov, ako: Cherubíni (Pôv 2, 24; Vyk 25, 18), Serafíni (Iz 6, 2), Mocnosti, Sily (1 Pet 3, 22), Panstvo, Kniežatstva (Ef 1, 20—21), Tróny (Kol 1, 16), Archanjeli a Anjeli. Deväť anjelských zborov prvý uviedol sv. Cyril Jeruzalemský (+386) a za ním aj ostatní Otcovia a toto číslo ostalo v Cirkvi prijatým v tomto poriadku: Cherubíni, Serafíni, Tróny, Panstvo, Sily, Mocnosti, Kniežatstva, Archanjeli a Anjeli.

(Poznámka: V Svätom písme anjelmi sa volajú nielen duchovné bytosti, ale aj tí, ktorí dostali od Boha zvláštne poslanie, napr.: starozákonný kňaz (Mal 2, 7), sv. Ján Krstiteľ (Mal 3, 1; Mt 11, 10).

Kto sú anjeli?

Anjeli sú bytosti duchovné, stvorené Bohom na počiatku času s hmotným svetom. Anjeli sú rozumné bytosti, ktoré nemajú hmotné telo a v Svätom písme sa vždy nazývajú duchmi. A duchu hovorí Ježiš Kristus, že nemá ani telo, ani kosti (Lk 24, 39).

Anjeli sú stvorení Bohom — je to pravda viery — dogma.

Anjeli nie sú veční, ale majú začiatok, boli stvorení v čase, to je pravda viery (dogma). Avšak anjeli sú podľa svojej prirodzenosti nesmrteľní. Sú nehmotní a smrť nastáva len u hmotných, živých bytostí. Avšak anjeli by prestali jestvovať, keby Pán Boh odňal zachovávanie, čiže udržiavací vplyv. Žiadna stvorená sila nemôže zničiť anjelov. Anjeli nie sú od večnosti. Boli stvorení Bohom na počiatku času.

Ihneď na prvej stránke Svätého písma čítame: „Na počiatku stvoril Boh nebo a zem“. Slovom „nebo“ nemôže svätopisec myslieť ani oblohu, ktorú Boh stvoril až druhého dňa, ani hviezd, naté nebo, ktoré sa často nazýva na rozdiel od našej Zeme, ale Bohom, pretože toto sa uvádza až štvrtého dňa stvorenia. Svätopisec rozumel slovom „nebo“ len bytosti nebeské, čiže anjelov. Teda stvorenie anjelov je v Svätom písme naznačené slovom „nebo“ alebo „svetlo“.

Aká je moc anjelov? Anjeli môžu pôsobiť na ľudí, na ľudskú dušu, ako napr. anjel sa zjavil vo sne sv. Jozefovi. Avšak anjeli nemôžu urobiť čokoľvek chcú, nemôžu prinútiť našu vôľu, aby sme im podrobili ich radám. Nie sú všemohúci, nemôžu robiť skutky zázraky.

Anjeli majú oveľa bystrejší rozum a oveľa viac vedia ako ľudia, ale vševediaci nie sú. Nepoznajú tajomstvá tých vecí, ktoré závisia na našej slobodnej vôli a sú skryté v našom vnútri. Znávie len Boh. — Nepoznajú budúce veci, — nevedia Božie tajomstvá, napr. nevedia, kedy bude koniec sveta (Mt 24, 36).

Keď hovoríme, že anjeli sú bytosti čisto duchovné, celkom nehmotné, ako to, že Sväté písmo hovorí, že anjel sa zjavil a nevideli? Anjel môže vziať na seba viditeľnú podobu, telo, aby sme ho videli, avšak to telo nie je s ním spojené v jednu bytosť ako ľudská duša so svojím telom. Keď čítame v Svätom písme, že anjeli sa zjavovali v ľudskom tele (ako napr. archanjel Rafael Tobiašov treba z toho usúdiť, že si sami na Boží rozkaz telo urobili. Anjeli s tým telom sa nespojili tak pevne, ako sa spája naša duša s naším telom. Užívali to telo ako nástroj. A keď anjeli nemajú telo, prenikajú zemou, vodou, ohňom. Neumierajú, sú nesmrteľní. Sú duchmi. Nič ich nemôže zničiť. Ich činnosť je duchovná.

Čítame v Svätom písme, že anjeli hovorili. To hovorenie nie je ústne, slovami. Anjeli len svoje myšlienky odovzdávajú iným ľuďom (Mt 6, 3; Dan 8, 16; Sk 7, 2). Spôsob tohto je nám neznámy. Pravdepodobne vyvolávajú u človeka zobrazenie toho, čo by chceli povedať.

Anjelov majú s krídlami. Je to len znázornenie anjelov. Anjeli sú duchovia a ako duchovia krídla, ani telo nemajú.

Kde sú anjeli?

Zo Svätého písma vieme, že anjeli sú v nebi. „Ich anjeli v nebi ustavične vidia tvár môjho Otca, ktorý je na nebesiach“ (Mt 18, 10).

10). „Po vzkriesení . . . sú ako Boží anjeli v nebi“ (Mt 22, 30).
V tom dni však a o tej hodine nikto nevie, ani anjeli v nebi, iba
„Otec“ (Mt 24, 36), anjeli sú pred Božím trónom (Zj 1, 4),
okolo Božieho trónu (Zj 5, 11; 7, 11), prichádzajú z neba na
zemia (Jn 1, 45; Mt 16, 27).

Hoci anjeli sú duchmi, hoci nemajú ani priestor, ani rozmery
— predsa nie sú všadeprítomnými. „Keď sú v nebi, nežijú na ze-
mi, a keď sú Bohom poslaní na zem, neostávajú v nebi“ — hovorí
sv. Ján Damascénsky. Anjeli sú prítomní v tom priestore, kde
účinkujú, takže súčasne nemôžu byť na inom mieste. Môžu sa
vďaka nesmiernou rýchlostou pohybovať v priestore, čiže pôso-
biť.

Dobří anjeli a ich vzťah k ľuďom. Anjel Strážca

Anjeli slúžia Bohu a plnia jeho vôľu, ochraňujú ľudí a pomáhajú
ľuďom, aby ľudia tiež dosiahli večnú slávu u Boha.

**Anjeli sú ustanovení, aby ochraňovali ľudí a im pomáhali —
pravda viery (dogma).**

Táto pravda viery je v Svätom písme a Cirkev ju vždy hlásala.

Dôkaz zo Svätého písma:

„Dal rozkaz svojim anjelom, by ťa na všetkých твоjich cestách
chránili“ — (Ž 90, 11). „Sú všetci služobnými duchmi, ktorých
posiela slúžiť tým, čo majú dosiahnuť dedičstvo spásy“ (Hebr. 1,
14).

Pán Ježiš pripomína: „Hľadte, aby ste neopovrhli ani jedným
z týchto maličkých! Lebo hovorím vám, ich anjeli v nebi usta-
vične vidia tvár môjho otca, ktorý je na nebesiach“ (Mt 18, 10).

Z uvedených Kristových slov vieme, že každé dieťa má anjela,
ktorý ho stráži. A to sa nevzťahuje iba na deti, ale na ľudí vše-
obecne.

Každý človek cez celý svoj pozemský život má **osobitného an-
jela Strážcu**. Každý človek za celý život má svojho anjela Stráž-
cu za sprievodcu, radcu a ochrancu. Toto učenie Cirkev opiera
o viaceré miesta vo Svätom písme a o ústnu tradíciu.

Už v Starom zákone patriarcha Jakub, keď žehnal Jozefových
synov hovoril: „Anjel, čo vytrhol ma zo všetkého zlého, nech
týchto chlapcov požehná!“ (Pôv 48, 16). Anjel pomáhal Mojžišovi,
Judite, Tobiášovi, zachránil troch mládencov z horúcej pece.

V Novom zákone anjel vyslobodil apoštola Petra z väznice.
Apoštoli zidení v dome matky Marka Márie, na správu dievčiny,
že Peter stojí pred dvermi, povedali: „Jeho anjel je to“ (Sk 12,
15). Vidíme z toho, že toto bola viera prvotnej Cirkvi, viera v
anjela Strážcu.

Vieru v anjela Strážcu potvrdil aj sám Ježiš Kristus, keď po-
vedal: „Hľadte, aby ste neopovrhli ani jedným z týchto malič-
kých! Lebo hovorím vám, **ich anjeli** v nebi ustavične vidia tvár
môjho Otca, ktorý je na nebesiach“ (Mt 18, 10).

Z týchto slov Otcovia uzatvárajú, že nielen deti, ale všetci ľu-
dia majú svojich anjelov Strážcov. Sv. Ján Zlatoústý hovorí: „Je
jasné, že všetci spravodliví majú svojich anjelov Strážcov“. A sv.
Hieronym hovorí: „Veľká je hodnosť duše, že každá má od po-
čiatku anjela prideleného na ochranu“. A sv. Bazil Veľký píše:
„To, že s každým je anjel, aby jeho život riadil ako vychovávateľ
a pastier, nikto nepopiera“. Sv. Tomáš Akvinský: „Boh krehkým
ľuďom určil anjelov Strážnych, aby ich ochraňovali a k dobrému
povzbudzovali“.

Niektorí svätí videli pri sebe anjela Strážcu, ba dokonca napr.
sv. Andrej Jurodivý hovoril s anjelom Strážcom iného človeka.

Anjel Strážca preukazuje človekovi premnohé duševné i teles-
né dobrodenia, hoci to nejako nápadne nebadáme, lebo jeho
účinkovanie je začlenené do riadneho vykonávania Božej Prozre-
teľnosti. Iba mimoriadne sa niekedy zjaví viditeľne, ako aj zázra-
ky sú čosi mimoriadneho.

Anjel Strážca doprevádza poverenú mu osobu od kolísky až
k hrobu a nikdy ju úplne neopustí. Niekedy anjel sa od osoby
vzdiali, a to vtedy, keď nezabrání u osoby zlo fyzické alebo mrav-
né. Neostáva pri nás anjel v momente hriechu. Sv. Bazil Veľký

Pred desiatimi rokmi — *zv. augus-
ta 1972* — zomrel gr.-kat. kňaz, niek-
dajší zemplínsky arcidekan o. ANDREJ
ANDOR. Začal pôsobiť v Bačkove a
od roku 1916 až do smrti účinkoval
na Zemplíne. Nedopatrením správa o
jeho smrti dosiaľ nebola v našich ča-
sopisoch uverejnená. Prosíme gr.-kat.
kňazstvo o spomienku v modlitbách.
Vičnaja jemu pamjať!

Z AUGUSTOVÝCH VÝROČÍ

1. augusta r. 1832 — pred 150 rok-
mi — začala premávku prvá železnica
na európskom kontinente fahaná
koňmi — z Českých Budějovic do
Linca; trať merala 128 km.

— **r. 1922** — pred 60 rokmi —
umrel Alexander Graham Bell, vyná-
lezca telefónu (nar. r. 1847).

2. augusta r. 1957 — pred 25 rok-
mi — český astronóm Alexander Mr-
kos objavil kométu, ktorá dostala
meno po ňom: Mrkosova kométa.

4. augusta r. 1792 — pred 190 rok-
mi — sa narodil Percy Bysshe Shelley,
anglický romantický básnik (Krá-
ľovná víl, Vzburá islamu, Alastor ale-
bo duch osamelosti, Hymna na inte-
lektuálnu krásu, Mont Blanc; lyrická
dráma Odpútaný Prometheus; satiry:
Tyrán Oidíp, Peter Bell Tretí a i.);
umrel 8. 7. 1822.

5. augusta 1852 — pred 130 rokmi
— umrel František Ladislav Čelakov-
ský, český básnik a zberateľ ľudových
piesní (nar. r. 1799).

— **r. 1907** — pred 175 rokmi —
v Turčianskom Svätom Martine (dnes:
Martin) otvorili Slovenské národné
múzeum — dnes Turčianske múzeum
Andreja Kmeťa.

6. augusta — Medzinárodný deň
boja za odzbrojenie (výročie zhode-
nia prvej atómovej bomby na Hiro-
šimu v r. 1945).

8. augusta r. 1937 — pred 45 rok-
mi — v Brezne nad Hronom umrel
Martin Rázus, básnik a spisovateľ, ná-
rodný a kultúrny činiteľ (zbierky
básní: Z tichých a búrných chvíľ,
To je vojna, Hoj, zem drahá, Kameň
na medzi, Sípy duše, Kresby a hovo-
ry; romány: Svety, Júlia, Odkaz mŕt-
vych, Krčmársky kráľ, Maroško, Ma-
roško študuje a . . .); nar. r. 1888.

9. augusta r. 1847 — pred 135 rok-
mi — na schôdzi slovenských náro-
dovcov v Čachticiach prijali strednú
slovenčinu za spisovný jazyk Slová-
kov — schôdzka výboru spolku Tat-
rín.

— **r. 1962** — pred 20 rokmi —
umrel Hermann Hesse, švajčiarsky
humanistický spisovateľ, vyznamena-
ný lit. cenou Th. Fontaneho (za ro-
mán „Demian“) i cenou J. W. Goethe-
ho (za román „Hra sklených perál“),
napokon aj Nobelovou cenou za li-
teratúru v r. 1946.

10. augusta r. 1822 — pred 160
rokmi — v Hornom Záturčí sa na-
rodil Ján Kalinčiak, štúrovský básnik
a spisovateľ, spoluzakladateľ Tatrána
(um. r. 1871).

— **r. 1887** — pred 95 rokmi —
vyšlo prvé číslo Pútnika svätovoješ-
ského, mesačníka pre katolícky ľud
(vyd. A. Kubina).

11. augusta r. 1847 — pred 135 rokmi — vo Veselom vznikol Ústredný výbor zakladateľov spolkov striezlivosti.

13. augusta r. 1802 — pred 180 rokmi — sa narodil Nikolaus Lenau, rakúsky básnik, lyrik, klasik svetobôlu a básnik slobody [Básne, Novšie básne, Savonarola, Faust, Jan Žižka, Albigenští, Don Juan], umrel r. 1850].

13. augusta r. 1912 — pred 70 rokmi — umrel Jules Massenet, francúzsky hudobný skladateľ, najúspešnejší reprezentant francúzskej lyrickej opery na konci 19. a začiatkom 20. storočia, autor vyše 20 oper (Manon, Cid, Werther, Thais, Don Quijote a i.), nar. 12. 5. 1842.

14. augusta r. 1862 — pred 120 rokmi — sa narodil John Galsworthy, anglický románopisec a dramatik (povedky: Zo štyroch strán sveta; romány: Ostrov pokrytý, Dom na vidieku, Forsytovská sága, Moderná komédia; drámy: Strieborná tabatierka, Spravodlivosť, Zápas), umrel r. 1833.

15. augusta r. 1917 — pred 65 rokmi — sa narodil Oscar Arnulf Romero, sansalvadorský arcibiskup, zavraždený pri sv. omši (r. 1980).

17. augusta r. 1812 — pred 170 rokmi — pri Smolensku sa odohrala bitka medzi ruskou a Napoleonovou armádou.

18. augusta r. 1227 — pred 755 rokmi — umrel Džingischán, vl. m. Temudžin, zakladateľ mongolskej ríše (nar. r. 1155).

19. augusta r. 1682 — pred 320 rokmi — umrel Blaise Pascal, francúzsky matematik a filozof (nar. r. 1623).

20. augusta r. 1812 — pred 170 rokmi — sa generál Kutuzov stal veliteľom ruskej armády v boji proti Napoleonovi.

— r. 1847 — pred 135 rokmi — sa narodil Boleslav Prus, poľský spisovateľ a publicista (romány: Predná stráž, Bábka, Emancipantky, Faraón a i.), umrel 19. 5. 1912.

21. augusta r. 1877 — pred 105 rokmi — zväzili ruské vojská nad Turkami v priesmyku Šipka.

22. augusta r. 1862 — pred 120 rokmi — sa narodil Claude Debussy, francúzsky hudobný skladateľ impresionista, autor opery Pelleas a Melisanda, baletov, klavírnych skladieb, sonát a pod., z ktorých veľká časť patrí do svetového repertoáru (um. r. 1918).

23. augusta r. 1617 — pred 365 rokmi — umrela sv. Ružena z Limy, pan-
na (kan. r. 1671).

— r. 1882 — pred 100 rokmi — umrel v Spíšskej Kapitule Anton Húska, hudobný skladateľ, pedagóg, autor cirkevných skladieb (nar. r. 1826).

29. augusta — 38. výročie Slovenského národného povstania.

30. augusta r. 1717 — pred 265 rokmi — v Bratislave sa narodil ThDr. a PhDr. Ignác Klaus, SJ, pedagóg, spisovateľ.

31. augusta r. 1867 — pred 115 rokmi — umrel Charles Baudelaire, francúzsky básnik obdobia dekadencie (zbierka: Kvety zla), nar. r. 1821.

o tom takto hovorí: „Ako dym odháňa včely a zlý zápach hovbov, tak odstrašuje anjela Strážcu nášho života, hriech.“

Anjeli vykonávajú pre ľudí tieto služby:

1. Chránia nás v nebezpečenstve tela, odvracajú od nás škody, alebo nás z nich oslobodia natoľko, nakoľko je to užitočné pre našu dušu.

2. Ochraňujú nás v nebezpečenstve duše, oslabujú pokušenia a úklady a zvody na hriech (Ž 90, 11; Tob. 8, 3).

3. Povzbudzujú nás k dobrému spasiteľnými myšlienkami, vnuknutiami a zdržujú nás od zlého (Sk 5, 20; 18, 21; 10, 3).

4. Modlia sa za nás a predkladajú Bohu naše modlitby a do skutky tak, že ich svojimi prosbami doplňujú a robia milými Bohu (Zj 8, 3; Archanjel Rafael povedal Tobiášovi: „Keď si sa so zami modlieval... ja som prinášal pred Pána modlitby tvoje“ (Tob. 12, 12).

5. Stoja pri nás v hodine smrteľného zápasu.

6. Navštevujú duše v očistci, nachádzajú im dobrodincov, aby za ne prosili.

Až vo večnosti sa dozvieme, koľko nám pomohol a koľkokrát nás zachránil náš anjel Strážca.

Tak ako rodičia, keď ich deti majú íst neistou a nebezpečnou cestou, dávajú im sprievodcu a pomocníka, tak i Nebeský Otec na tú cestu, po ktorej ideme do našej nebeskej vlasti, ustanovuje nám anjelov.

Svätá Cirkev od najstarších dôb dáva anjelom úctu: zasväcujú im sviatky (u nás sviatok sv. Archanjela Michala 8. novembra), každý pondelok je u nás zasvätený anjelom, zasväcuje im kostoly, v úcte má ich obrazy.

Zvlášť si máme ctíť a milovať anjela Strážcu, prosiť ho o pomoc a jeho vnuknutia nasledovať.

Úcta k anjelovi Strážcovi žiada, aby sme nehrešili.

A naša povinnosť: byť vďačným, poslúchať ho, modliť sa k nemu. Odovzdávajme sa mu do ochrany ráno, večer, i v priebehu dňa.

Podľa mienky teológov anjelom Strážcom svätej Cirkvi je sv. Michal Archanjel.

8. novembra oslavujeme sviatok krátko zvaný sviatkom sv. Michala.

Je to sviatok sv. Michala Archanjela a všetkých anjelov, všetkých nebeských síl. Zo Svätého písma sa dozvedáme tajomstvo, že Archanjel Michal stal sa vodcom dobrých anjelov proti vzbúreniu satanáša. Preto ho aj volajú po grécky Archistratihom, čo znamená — vojvodcom. Preto aj na ikonách je sv. Michal vyobrazený ako vojvodca. Zúčastňujme sa na bohoslužbách tohto sviatku, spojení so svätými anjelmi, velebme Boha na zemi, aby sme boli aj v zbere anjelov vo večnosti.

V našom obraze každý pondelok v týždni je zasvätený úcte anjelov, aby sme si pripomínali nášho anjela Strážcu a aby sme ho prosili, aby nás chránil na každom kroku nášho života, pomáhal nám, prosil za nás a raz nás voviedol aj do Božieho Kráľovstva.

Cirkev tiež vložila do sv. Služby Božej v prosebnej ekténii modlitbu: „Anjela pokoja, verného strážcu a ochrancu našej duše a tela, od Pána prosme“. Táto modlitba nám tiež má pripomínať anjela Strážcu. Zvlášť v našom veku veľkého pohybu, ktorý nemá je príčinou veľkých nešťastí, havárií, prosme anjela Strážcu, aby chránil náš život v pokoji. Naše mamy ku kolíske, či k lôžku dieťaťa kládli obrázok anjela Strážcu. Tiež učili nás denne modliť sa tú detskú modlitbu k anjelovi Strážcovi: „Anjelíček — strážca môj, — prosím, vždy len pri mne stoj. — Pomáhaj mi láskavo, — sprevádzaj ma malého. — Ako vo dne, tak aj v noci — buď mi vždycky na pomoci.“

A my starší každé ráno v modlitbe, hoci dvoma-troma slovami nezabudnime sa obrátiť k anjelovi Strážcovi: „Anjel Boží, strážca môj, posväcuj, chráň, veď ma dnešného dňa“. Uvidíte a počujete Božiu milosť, pomoc a ochranu anjelov nad vami.

(z)

vážne a bedlité, venujúc sa modlitbe!⁷ Predovšetkým však usilovne pestujte vzájomnú lásku, lebo láska zakrýva množstvo hriechov!

Drahí moji, nečudujte sa, že sa nachádzate v ohni skúšky, ako by sa s vami dialo niečo čudného! Ale radujte sa, že máte účasť na Kristových utrpeniach, aby ste sa radovali a plesali aj keď sa zjaví vo svojej sláve!

Blažení (ste), keď vás hanobia pre meno Kristovo, lebo (to znamená), že Duch slávy, (Duch) Boží spočíva na vás! Nech nikto z vás netrpí pre vraždu, krádež, zločinnosť alebo pre (neoprávnený) zásah do cudzích záležitostí! Ale kto trpí ako kresťan, nech sa nehanbí, ale nech oslavuje Boha pre toto meno.⁸

Prišiel čas, aby začal súd (a to) od domu Božieho. A keď to (začne) od nás, ako to skončí s tými, ktorí neuverili v Božie Posolstvo? A keď ledva spravodlivý sa zachráni, kam sa podeje bezbožný a hriešnik? A preto tí, čo trpia podľa vôle Božej, nech len zveria svoje duše vernému Tvorcovi, dobre činia!

Triezvi buďte, bedlité,

lebo váš nepriateľ, diabol, chodí okolo ako ručiaci lev a hľadá, koho by zožral!

Odporujte mu s pevnou vierou,

vediac, že vaši bratia musia znášať vo svete také isté trápenia.

A Boh všetkej milosti, ktorý vás povolal do svojej večnej slávy, v Kristu, po krátkom utrpení sám vás pripraví, utvrdí, posilní a postaví na základ.

Nech mu je sláva a moc na veky vekov! Amen.⁹

Krátko som vám napísal po Silvánovi,¹⁰ ver-nom bratovi (ako sa nazdávam), svoje povzbudenie a osvedčenie, že v týchto veciach je pravá milosť Božia. V nej sa udržujte!

Pozdravuje vás z Babylonu¹¹ (vaša) spoluvy-volená a môj syn Marek.¹²

Pozdravte sa navzájom bozkom lásky!¹³

Pokoj vám všetkým, ktorí ste v Kristu!

1. List apoštola Petra bol napísaný z Ríma.

V tomto chválospeve apoštol velebí trojjediného Boha za milosť vykúpenia: On nás smrťou svojho jednorodeného Syna a jeho zmŕtvychvstaním vzkriesil zo smrti hriechov, takrečeno nás znovuzrodil pre večný život. V tomto rámci vyzdvihuje silu a dôležitosť kresťanskej viery a nádeje i to, ako sa musíme k večnej spásе boriť cez mnohé ťažkosti a trápenia.

2. Sme vyvoleným pokolením svätého Boha, preto aj my musíme žiť sväto, dôstojne svojho nebeského Otca.

3. Naš zemský život je len dočasným pobytom v cudzine, púťou do večnej vlasti.

4. „V deň jeho návštevy“ — môže znamenať posledný súd, ale aj dakajú inú „návštevu“ Božiu, napr. milosť viery.

5. Máme vždy slovom i skutkom, t. j. celým životom dávať svedectvo svojej viere a nádeji života večného.

6. Kresťan sa nemá diviť, keď trpí nevinne. V tom pravá zásluha.

7. Príchodom Kristovým nastal čas Božieho Kráľovstva, teda posledného obdobia pred koncom sveta. Ako budú trvať tieto „posledné dni“, je neisté. Máme byť pripravení.

8. Meno „kresťan“ — čo znamená. Kristov učeník, vrženc, — začalo sa užívať v Antiochii a čoskoro sa všeobecne rozšíreným názvom pre tých, čo uverili v ňu.

9. Tu apoštol povzbudzuje veriacich, aby sa nedať chutiť a zastrášiť protiventstvom, lebo tie sú údelom tých kresťanov. Boh nám v týchto skúškach milostivo môže a prítomné poníženia a bolesti budú nám dôvodom väčšej slávy a radosti.

10. Silván bol Pavlovým spolupracovníkom. S ním druhej apoštolskej ceste ponavštevoval mnohé maloleté cirkvi.

11. Pod „Babylonom“ vtedajší Židia i kresťania všetci ne rozumeli pohanský Rím.

12. Marek, duchovný syn Petrov a jeho verný žiak i mocník, je pôvodcom druhého Evanjelia.

13. „Bozk lásky“ — bozk pokoja.

[Pokračovanie zo 4. str.]

vom boku má oheň a na pravom hrnci s vodou. Keď páli oheň, berie vodu a hasí ho. Oheň — to sú zlé myšlienky, a voda — začať sa modliť k Bohu.

— A kedy zlé myšlienky sú hriešne? — spýtal sa brat.

— Či sekera rúbe bez rubača?, — alebo či píla reže piliera? Aj ty zlým myšlienkam nevystri na pomoc svojho súhlasu a nebudú hriešne, — odpovedal starca.

— Čo je dobré: hovoriť, alebo mlčať? — raz sa spýtal akýsi brat.

— Ten, ktorý hovorí pre Boha, robí dobre, a ktorý mlčí pre Boha, tiež dobre robí.

Niekedy starca Pimen hovoril bez otázok. Ukazoval ľuďom cestu spásy:

— Keď človek chce stavať dom, zbiera veľa potrebných materiálov. Tak aj my zbierajme po čiastkach zo všetkých čností. Vystavíme v nás dom duchovný.

— Sú tri hlavné veci, ktoré má mať každý človek: milosť Božia, často sa modliť a robiť dobro bližnému.

— A keď dve veci človek znenávidí, môže byť skutkovo slobodný od tohto sveta. A tie dve veci: telesná vášnosť a slávybažnosť.

— Dávid, keď chytal leva alebo medveďa, chytal ho za hrdlo a tak ho zabíjal. A my, ak premôžeme naše hriechy a žalúdok, s Božou pomocou premôžeme leva — diabla a medveďa — naše telo.

Starca Pimen sa dopytal, že akýsi brat sa veľmi ponašal, avšak sa hnevá na iného brata, a povedal:

— Naučil sa postíť sa šesť dní v týždni, avšak nenávidí sa ani jeden deň zdržať sa od hnevu.

A raz povedal:

— Je človek, ktorý vyzerá akoby mlčal, a jeho srdcom iných odsudzuje. Ono hovorí bez prestania. A je iný, ktorý ráno od rána do večera meľe jazykom, a dodržiava milosť. Lebo ten, ktorý nesúdi bližného, je ako ten, ktorý mlčí.

— Brat vo vzťahu k bližným má byť ako kamenná skala: chca: nadávajú jej, a ona sa nehnevá, oslavujú ju a ona sa nepovyšuje.

— Zloba nikdy neodženie zlobu. A keď ti niekto robí zlo, urob mu dobre, aby tvoj dobrý skutok porazil jeho zlobu.

[Dokončenie v budúcom čísle]

SLOVO — mesačník gréckokatolíkov v ČSSR. Vydáva Spolok sv. Vojtecha Trnava v Cirkevnom nakladateľstve Bratislava. Šéfredaktor: Štefan Papp. Redakcia 040 01 Košice, Bajkalská 26/III/18 č. t. 886 94. Admi-nistrácia 890 21 Bratislava, Kapitulská 9. C. t. 331 717 a 333 056. Index. č. 49618.

Tlačia Duklianske tlačiarne, n. p., Prešov. Uzavierka časopisu je 2 mesiace pred vydaním čísla. Rukopisy nevraciam. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu rukopisov. Rozširuje PNS, objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky zo zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedícia a dovoz tlačie 884 19 Bratislava, Gottwaldovo nám. 6. Celoročné predplatné 24 Kčs, pre cudzinu 24 Kčs plus poštovné. Cena jednotlivého výtlačku 2 Kčs.